

Супрацоўніцтва
Беларуская эканоміка ў Еўрапейскім кантэксце
Стар. 2

BELARUS 21.BY
 Беларусь on-line у Інтэрнэце

Весткі з суполак
Беларусь — Літва: стасункі канкрэтызаваны
Стар. 9

Газета выходзіць у другі і чацвёрты чацвер месяца.

Голас Радзімы

№ 38-39 (2960 — 2961)

Выдаецца з 1955 года

Кошт у Беларусі 1 000 рублёў.

29 верасня, 2005

Газета з Беларусі

Спецвыпуск
“Голасу Радзімы”

Беларусь — Літва: на шляху супрацоўніцтва IV Нацыянальная выстава Рэспублікі Беларусь **“БеларусьЭКСПА-2005”**

пройдзе з 5 па 8 кастрычніка 2005 года ў Літоўскім выставачным цэнтры ЛІТЭКСПА ў Вільнюсе.

“Беларусь-ТВ”

Тэлеканал “Беларусь-ТВ” распаўсюджваецца праз спадарожнік Intelsat 904 і ахоплівае тэрыторыю Цэнтральнай і Усходняй Еўропы, Сярэдняй Азіі і Скандынавію.

Параметры спадарожніка Intelsat 904: 600 усходняй даўжыні, частаце на прыёме 11529 МГц, палярнасць вертыкальная, сімвальная хуткасць патоку — 2,893 Мсімв/с, хуткасць MPEG — 4 Мбіт/с, FEC — .

Тэлеканал “Беларусь-ТВ” у поўным аб’ёме можна глядзець у сетцы Інтэрнет на сайце Беларадыёкампаніі — www.tvr.by.

Стар. 3

Голасу Радзімы — 50!

Сёння “Голас Радзімы” гэта — беларускамоўная газета “Голас Радзімы”, якая распаўсюджваецца ў 52 краінах; рускамоўныя дадаткі: “Дыялог” у Ізраілі, “Беларусь в Молдове” — сумесны праект з урадавай газетай “Независимая Молдова”.

Інтэрнэт-праект “Вітае Беларусь” — Belarus21.by, які ўключае інфармацыйны цэнтр — Belarus21.by/main; сайт газеты “Голас Радзімы” — Belarus21.by/gazeta; каталог беларускіх сайтаў — 21.by; сайт газеты беларускай Латвіі “Прамень” — Belarus21.by/pramen.

Удзячныя ўсім, хто крочыць разам з намі ў XXI стагоддзі!

Стар. 16

Аспект праблемы

Новы праект: ад возера Дрысвяты — да Аугустоўскага канала

Стар. 6

Да ўвагі чытачоў!

Наступны нумар газеты “Голас Радзімы” выйдзе 13 кастрычніка 2005 года

Арганізатарамі выставы з беларускага боку выступаюць УП “БелІтэрЭкспа” Беларускай гандлёва-прамысловай палаты, Міністэрства гандлю і Міністэрства замежных спраў. Партнёрамі з літоўскага боку з’яўляюцца Канфедэрацыя прамыслоўцаў Літвы, Асацыяцыя эканамічнага супрацоўніцтва Літоўскай Рэспублікі і Рэспублікі Беларусь і Выставачны цэнтр ЛІТЭКСПА.

Вошты правядзення нацыянальных выстаў у 1999, 2001 і 2003 гадах пры ўдзеле больш 100 беларускіх прадпрыемстваў пацвярджае высокую цікаваць дзелавых колаў Літвы да прамысловага і навукова-тэхнічнага патэнцыялу Беларусі.

Экспазіцыя выставы размешчана на 1500 квадратных метрах закрытай пляцоўкі і 500 квадратных метрах адкрытай.

На выставе будуць прадстаўлены самыя новыя дасягненні Беларусі. Тут можна пазнаёміцца з лепшымі прыкладамі прамысловай прадукцыі звыш 100 прадпрыемстваў і кампаній машынабудавання, электратэхнікі, нафтахіміі, будаўнічага комплексу, дрэвапрацоўкі, лёгкай і харчовай прамысловасці.

У рамках праграмы выставы — правядзенне спецыялізаванага бізнес-семінара па пытаннях укаранення інавацыйных распрацовак беларускіх вучоных у Літве “Актуальныя пытанні інавацыйнай дзейнасці беларускіх і літоўскіх вучоных. Пытанні стварэння і ўдасканалення працы тэхнапаркаў”, семінара-прэзентацыі турыстычнай галіны Рэспублікі Беларусь, а таксама круглых сталаў з прэзентацыяй экспертных магчымасцей прадпрыемстваў канцэрнаў “Белнафтахім” і “Беллесбумпрам”.

IV Нацыянальная выстава Рэспублікі Беларусь “БеларусьЭКСПА-2005” — чарговы крок у развіцці беларуска-літоўскага супрацоўніцтва ў галіне гандлю, навукі, сучасных прамысловых тэхналогій, турызму, умацаванні сувязі паміж рэгіёнамі.

Запрашаем прыняць удзел у выставе і наведваць беларускую нацыянальную экспазіцыю.

Выстава працуе: 5, 6, 7 верасня — 10.00-18.00; 8 верасня — 10.00-14.00. Уваход свабодны.

Навіна ў нумар

Зроблена ў Беларусі!

БелАЗ пабіў сусветны рэкорд — у Жодзіна зроблены суперсамазвал

Стар. 5

Амерыканская кампанія “Боінг” выказвае цікавасць да беларускага Парка высокіх тэхналогій

Амерыканская кампанія “Боінг” выказвае цікавасць да праекта стварэння ў Беларусі Парка высокіх тэхналогій. Аб гэтым заявіў яе віцэ-прэзідэнт кампаніі Крэйг Джонз.

З яго слоў, інфармацыйныя тэхналогіі маюць вялікае значэнне для ўсіх кампаній, і “Боінг” не з’яўляецца выключэннем — толькі ў канструктарскім цэнтры, які размешчаны ў Расіі, працуюць тысячы інжынераў.

Адносна патэнцыяльнай магчымасці стаць рэзідэнтам Парка высокіх тэхналогій Крэйг Джонз адзначыў, што “можна будзе паглядзець,

Працяг на **стар. 5**

ААЭ	Беларусь	Германія	Іран	Кітай	Малдова	Расія	Туркменістан	Чэхія
Аргенціна	Бельгія	Данія	Італія	Куба	Мексіка	Румынія	Турцыя	Швейцарыя
Арменія	Бразілія	Егіпет	Казахстан	Кыргызстан	Нарвегія	Сербія	Узбекістан	Швецыя
Аўстралія	Венгрыя	ЗША	Канада	Латвія	Нідэрланды	Сірыя	Украіна	Эстонія
Аўстрыя	В’етнам	Ізраіль	Карэя	Літва	ПАР	Славакія	Уругвай	Японія
Балгарыя	Вялікабрытанія	Індыя	(Паўднёвая)	Літва	Польшча	Славенія	Францыя	

Вітанне Зварот

намесніка міністра замежных спраў Беларусі А. Міхневіча да ўдзельнікаў і гасцей выставы “БеларусьЭКСПА-2005”

Паважаныя ўдзельнікі і гасці чацвёртай Нацыянальнай выставы Рэспублікі Беларусь “БеларусьЭКСПА-2005” у Літве!

Правядзенне такога маштабнага мерапрыемства, як Нацыянальная выстава Рэспублікі Беларусь у Літве, ужо стала традыцыяй у двухбаковых адносінах, што гаворыць аб дастатковай сур’ёзнай і стабільнай цікавасці нашых дзяржаў да развіцця эканамічнага супрацоўніцтва.

Для Беларусі Літва ніколі не была проста блізкім суседзі і важным міжнародным партнёрам. Цеснае супрацоўніцтва Беларусі і Літвы гістарычна прадвызначана і непазбежна. Практычна няма такой сферы, у якой у дзвюх краінах не было б агульных інтарэсаў і тэм для абмеркавання. Сёння відавочна, што плённае і мэтанакіраванае на перспектыву беларуска-літоўскае ўзаемадзеянне немагчыма без уліку ўсёй разнастайнасці эканамічных працэсаў, якія адбываюцца ў Еўропе.

Інтэграцыя Літвы і ЕС адчыняе новыя добрыя магчымасці для пашырэння нашага супрацоўніцтва. Дасягнуты высокі аб’ём узаемнага абароту тавараў і паслуг, значнае пашырэнне наменклатуры пастаўляемай прадукцыі, пазітыўная дынаміка росту ўзаемных інвестыцый — сведчанне цікавасці да ўзаемавыгадных эканамічных зносін.

Сярод новых праектаў, рэалізуемых з удзелам беларускіх і літоўскіх прадпрыемстваў, можна вылучыць адкрыццё ў горадзе Вільнюсе зборачнага цэха грузавых аўтамабіляў МАЗ, стварэнне Асацыяцыі эканамічнага супрацоўніцтва Беларусі і Літвы. У маі 2005 года праішоў першы беларуска-літоўскі эканамічны форум, які яшчэ раз пацвердзіў цікавасць дзвюх дзяржаў да пашырэння ўзаемавыгаднага супрацоўніцтва.

Спадзяюся, што Нацыянальная выстава Беларусі стане чарговым крокам у развіцці беларуска-літоўскага дыялога ў сферы гандлю, навукі, сучасных прамысловых тэхналогій і турызму.

На выставе прадстаўлены навішныя дасягненні Беларусі. Тут можна азнаёміцца з лепшымі прыкладамі прамысловай прадукцыі звыш 100 прадпрыемстваў і кампаній машынабудавання, электратэхнікі, нафтахіміі, будаўнічага комплексу, дрэвапрацоўкі, лёгкай і харчовай прамысловасці. Асабліва ўвага будзе аддадзена наладжванню новых дзелавых кантактаў паміж навуковымі і бізнэс коламі абедзвюх краін, развіццю турыстычных магчымасцей і развіццю комплексу пытанняў у сферах супрацоўніцтва, якія найбольш актыўна развіваюцца — транзіце, нафтахіміі і дрэвапрацоўцы.

Выстава, а таксама плануем у яе межах семінары і дзелавыя сустрэчы скіраваны на тое, каб унесці новы пазітыўны імпульс у далейшае развіццё эканамічных сувязей паміж Беларуссю і Літвой, садзейнічаць заключэнню перспектывных дагавораў і кантрактаў.

Жадаю ўсім удзельнікам IV Нацыянальнай выставы “БеларусьЭКСПА-2005” поспеху ў працы, цікавых сустрэч, канструктыўных дыялогаў, рэальных перспектыв для будучых сувязей і супрацоўніцтва.

“Голас Радзімы”
 ў 52 краінах

Супрацоўніцтва

Беларуская эканоміка ў Еўрапейскім кантэксце

Літоўская Рэспубліка — адзін з асноўных гандлёвых партнёраў Беларусі. Минулагодняе ўступленне Літвы ў Еўрапейскі Саюз унесла карэктарыю як у эканамічнае і культурнае супрацоўніцтва, так і ў памежнае суіснаванне краін-суседак. Аб тым, як развіваюцца беларуска-літоўскія адносіны ў новых геапалітычных умовах, расказвае кіраўнік аддзела ўпраўлення Еўропы Міністэрства замежных спраў Беларусі Вольга ДАЎГАПОЛАВА.

— Вольга Іванаўна, як Вы ацэньваеце сучасны стан гандлёва-эканамічных адносін паміж Беларуссю і Літвой?

— Яно характарызуецца пазітыўнай дынамікай росту таварабароту і экспарту, высокай актыўнасцю дзелавых кантактаў.

Па выніках гандлю Рэспубліка Беларусь з краінамі па-за межамі СНД у 2004 годзе Літва заняла 5-е месца па таварабароце, экспарту і імпарту. Прычым, адзначаецца рост усіх паказчыкаў узаемнага гандлю: таварабарот — на 26,9 працэнтаў, экспарт — на 34,5, імпорт — на 13,8. Дынаміка росту таварабароту і экспарту захавалася і ў гэтым годзе. За сем месяцаў таварабарот склаў 248,6 мільёнаў долараў ЗША, экспарт — 181,1. А вось аб'ём імпарту знізіліся. Звязана гэта з закрыццём першага блока Ігналінскай АЭС і значным зніжэннем колькасці імпартуемай электраэнергіі.

З Літвы да нас паступае ў асноўным прадукцыя крытычнага імпарту і тавары прамыслова-тэхнічнага прызначэння: зерне, камбікорм, насенне для пасаваў, а таксама часткі да апаратуры, лампы і электронныя трубки, вадкасныя, вакуумныя і павятрачныя насосы, сельскагаспадарчыя машыны і абсталяванне. Экспартуюцца галоўным чынам нафта і нафтапрадукты, вырабы дрэваапрацоўчай прамысловасці, металы, калійныя ўдобрэнні, трактары, цемент, тэхнічная соль, тэкстыльныя вырабы. У значных памерах пастаўляюцца тавары народнага спажывання: халадзільнікі, газавыя пліты, мэбля, адзенне, мінеральная вада і іншыя.

— Якія перашкоды існуюць на літоўскім рынку для рэалізацыі беларускіх тавараў?

— Хоць беларускія тавары вельмі шырока прадстаўлены на літоўскім рынку, паўстаюць пытанні, якія звязаны з індывідуальнымі коштамі, сартыфікацыяй тавараў. Пасля ўступлення Літвы ў Еўрапейскі Саюз значна ўзраслі мытныя і транзітныя тарыфы. Але паступова праблемы вырашаюцца. Так, пасля адкрыцця ў мінулым годзе ў Вільнюсе вытворчасці па зборцы аўтамабіляў МАЗ аўтазаводчы пазбеглі 22-працэнтнай мытнай пошліны, якая прымяняецца ў адносінах да паставак беларускіх грузавікоў у краіны Еўрапейскага Саюза.

— Якім механізмам пастаўкі тавараў на літоўскі рынак аддаюць перавагу беларускія экспартёры?

— Сёння амаль усе моцныя беларускія прадпрыемствы маюць у Літве свае прадстаўніцтвы, дылерскія і дыстрыб'ютарскія сеткі, існуюць таксама сумесныя прадпрыемствы і індывідуальныя з удзелам беларускага капіталу.

Замацаваліся на рынку аб'яднанне "Мілавіца", будаўнічая фірма "Забудова", ААГ "Белвар", швейная фабрыка "Калінка", трыкатажная салігорская фабрыка "Купалінка", магілёўскае тэкстыльнае аб'яднанне "Ма-

гатэкс", парфюмерная фірма "Беліта" і іншыя. Многія літоўскія фірмы — такія, як "Агроцісімас", "Літагра", "Мятэка" — сталі дылерамі беларускіх прадпрыемстваў: МАЗа, Смаргонскага агрэгатаўнага завода, ПА "Лідаграмаш". Актыўна працуе ў гэтым напрамку афіцыйны дылер МТЗ — ЗАГ "Джэйрана", які пастаўляе тэхніку і рэалізуе яе праз асабістую сетку ва ўсіх рэгіёнах краіны. Кампанія прапаноўвае тэхнічнае, гарантыйнае і паслягарантыйнае абслугоўванне і рамонт трактароў, а таксама выкарыстоўвае магчымасці лізінгавага продажу і адтэрміноўкі плацяжоў.

Мінскі аўтамабільны завод мае ў Літве чатырох дылераў, больш дзесяці станцый па тэхнічнаму абслугоўванню і рамонту аўтамабіляў. У 24 гарадах краіны створаны гандлёвыя цэнтры продажу запасных частак да МАЗаў. Як я ўжо гаварыла раней, у верасні 2004 года ў Літве на базе літоўскага прадпрыемства "МАЗ Балтыя" адкрыўся першы ў Еўропе цэнтр па зборцы грузавых аўтамабіляў МАЗ, якія адпавядаюць патрабаванням ЕўРА-3.

Некаторыя беларускія экспартёры рэалізуюць сваю прадукцыю праз існуючы тавараправодны сеткі. Дзяржынская швейная фабрыка, напрыклад, выкарыстоўвае схему продажу "Магатэкс — Балтыя", фабрыкі "Элема", "Юнона", "Бараўчанка" — "Калінка Балтыя Інтэрнэшнл", "МАЗ-Купава" — дылера Белаўта-МАЗа ЗАГ "Аграцісімас".

Пастаўка калійных удобрэнняў ажыццяўляецца фірмай Arvi, а тэхнічная соль увозіцца ЗАГ "Балткalis". Значную частку беларускіх транзітных грузаў экспэдуе літоўская транспартная кампанія Fertex Transport.

Трэба адзначыць, што ўсе літоўскія прадпрыемствы, якія займаюцца рэалізацыяй беларускай прадукцыі, вядуць вельмі прадуманую гандлёвую палітыку. У іх добра развіта прамысловая інфраструктура, яны актыўна ўдзельнічаюць ва ўсіх эканамічных выставах, PR-акцыях, у рабоце з кліентамі выкарыстоўваюць гібкія формы разлікаў, а таксама інвестуюць сродкі ў беларускія прадпрыемствы.

— Якія існуюць магчымасці для павышэння эфектыўнасці эканамічнага супрацоўніцтва?

— Патэнцыял двухбаковага супрацоўніцтва ў гандлёва-эканамічнай сферы вельмі вялікі. Супрацоўнікі Пасольства Рэспублікі Беларусь у Літоўскай Рэспубліцы і Міністэрства замежных спраў пастаянна займаюцца аналізам узроўню паставак беларускай прадукцыі на літоўскі рынак, інфармуюць экспартёраў аб магчымасцях павелічэння асобных відаў прадукцыі. Прымаюцца да ўліку таксама аб'ёмы літоўскага імпарту, суадносіны цэн. Разглядаюцца новыя магчымасці выхаду на літоўскі рынак. Неэфектыўна выкарыстоўваецца, напрыклад,

такую форму, як фірменны гандаль. Многія беларускія прадпрыемствы, асабліва тыя, што выпускаюць бытавую тэхніку, маглі б арганізаваць разам з літоўскімі партнёрамі крамы, у якіх бы прадавалася беларуская прадукцыя. Вельмі важна вырашыць пытанне аб адкрыцці прадстаўніцтваў і філіялаў беларускіх банкаў для прыцягнення крэдытных рэсурсаў, узмацнення фінансавай падтрымкі экспарту, павелічэння аб'ёмаў банкаўскіх паслуг.

— Як Вы ацэньваеце інвестыцыйныя магчымасці літоўскіх кампаній, якія зацікаўлены ў стварэнні сумесных прадпрыемстваў з беларускімі партнёрамі?

— Супрацоўніцтва Беларусі і Літвы ў крэдытна-інвестыцыйнай сферы ўвесь час удасканальваецца. Літоўскі бок зацікаўлены ў наладжанні дзелавых сувязей з беларускімі дзяржаўнымі і грамадскімі арганізацыямі, якія працуюць у галіне распрацоўкі і рэалізацыі дзяржаўных інвестыцыйных праграм і праектаў.

У 2004 годзе аб'ём літоўскіх інвестыцый у эканоміку Беларусі склаў 11,94 мільёнаў долараў. Літва займае 5-е месца па колькасці створаных на тэрыторыі нашай Рэспублікі прадпрыемстваў з замежнымі інвестыцыямі. У мінулым годзе было зарэгістравана 50 новых прадпрыемстваў з літоўскім капіталам, і на 1 студзеня 2005 іх агульная колькасць дасягнула 250, устаўны фонд якіх складае больш за 20 мільёнаў долараў. У Літве зарэгістравана каля 280 прадпрыемстваў з удзелам беларускага капіталу з устаўным фондам у памеры 2,6 мільёнаў долараў.

— Беларусь не мае прамога выхаду да мора. У чым значнасць для нас Клайпедскага порта?

— Марскім шляхам Беларусь карыстаецца для экспарту ў трэція краіны нафтапрадуктаў, мінеральных удобрэнняў, будаўнічых матэрыялаў, зерня, драўніны і імпарту цукру, харчовых прадуктаў, садавіны і гародніны. Беларускія грузы займаюць каля чвэрці ўсяго грузабароту Клайпедскага порта, па аб'ёму перавалвання знаходзяцца на другім месцы пасля літоўскіх. Беларусь карыстаецца таксама латвійскімі і

расійскімі портамі, але Клайпедскі мае асаблівае значэнне: праз яго — самы блізкі транзіт для нашай краіны.

Для разгляду пытанняў аптымізацыі перавозак і перавальванняў беларускіх грузаў праз Клайпедскі порт створана рабочая група. У яе ўваходзяць прадстаўнікі Міністэрства транспарту, чыгункі, кампаній, што займаюцца транспарціроўкай і перавальваннем грузаў з Літвы і Беларусі. Імі было прынята рашэнне аб прымяненні ў дачыненні да беларускіх грузаў аблегчанага мытнага афармлення. У залежнасці ад аб'ёмаў грузаў прадастаўляюцца скідкі па аплаце партовых збораў, дадатковыя скідкі на чыгуначныя тарыфы па тэрыторыі Літоўскай Рэспублікі. Абодва бакі лічаць, што такія меры павінны стымуляваць павелічэнне аб'ёмаў транзіта праз Клайпедскі порт.

Беларусь і Літва развіваюць і іншыя формы супрацоўніцтва. Чаўночны дыянік "Візія", агульны праект для Беларусі, Літвы і Украіны, ужо звязаў Балтыйскае мора з Чорным і даў значныя прывелі: паскарэнне дастаўкі грузаў, спрощаныя працэдурны мытнага кантролю, паніжэнне транспартных выдаткаў на 30-50 працэнтаў у параўнанні з транспарціроўкай аўтамабіляў. У перспектыве такія цяжкія могуць з'явіцца і на іншых маршрутах.

На працягу доўгага часу абмяркоўваецца праект стварэння кантэйнерага моста Клайпеды — Мінск — Масква. Беларусь і Літва ўжо дамовіліся аб тарыфах, справа за згоды Расіі.

Важнае пытанне для Беларусі — стварэнне нацыянальнага гандлёвага марскога флоту. Калі ён будзе размяшчацца ў Клайпедзе, то Беларусь атрымае ад літоўскага боку пэўныя прэферэнцыі па тарыфах на заход судоў і іх абслугоўванне.

— Як развіваецца супрацоўніцтва ў галіне турызму паміж краінамі-суседкамі?

— Супрацоўніцтва з Літоўскай Рэспублікай у галіне турызму ажыццяўляецца на аснове дамовы паміж Міністэрствам спорту і турызму Беларусі і Міністэрствам гаспадаркі Літвы, якая была падпісана ў 2002 годзе. У гэтым жа годзе была створана міжведамасная

працоўная група, прынята Праграма супрацоўніцтва на 2002-2006 гады, а ў лістападзе 2004 года — дапаўненні да яе. Рэгулярна праходзяць пасяджэнні працоўнай групы, апошнія з іх адбыліся 18-19 лістапада мінулага года ў Вільнюсе, дзе было абмеркавана выкананне прынятай праграмы. Кожны год прадстаўнікі літоўскай турыстычнай адміністрацыі прымаюць удзел у праводзімых у Мінску турыстычных біржах "Алпачынак" і "Турбізнес", а супрацоўнікі Міністэрства спорту і турызму, РУП "Нацыянальнае агенцтва па турызму" і суб'екты гаспадарання Рэспублікі Беларусь удзельнічаюць у выставе "Vivatour" у Вільнюсе.

Калі гаварыць аб выніках супрацоўніцтва, значных поспехаў удалося дасягнуць у справе паліпашэння стану пропуску турыстаў праз дзяржаўную мяжу. На сённяшні дзень адсутнічае чарга на пунктах пропуску з Літоўскай Рэспублікай, а працэдура праходжання памежных і мытных фармальнасцяў займае не больш гадзіны.

У ліпені бягучага года была дасягнута дамоўленасць паміж кіраўнікамі консульскіх упраўленняў Міністэрства замежных спраў Літвы і Беларусі аб паніжэнні тарыфаў консульскага збору на двухбаковай аснове. Зараз за атрыманне аднаразовай візы трэба плаціць 5 еўра, за шматразовую — 25.

Супрацоўніцтва паміж краінамі развіваецца ў наступных напрамках: распрацоўваюцца сумесныя мерапрыемствы з мэтай абслугоўвання турыстаў, у тым ліку з трэціх краін; арганізуюцца выставы і кірмашы; наладжваецца абмен спецыялістамі.

— Значнай падзеяй 2004 года стала адкрыццё ў Вільнюсе працэдуры ў Еўропе прадпрыемства па зборцы аўтамабіляў. Чым адмяняюцца гэты год?

— 2005 год вызначаецца сваёй плённасцю. У маі прайшоў першы Беларускі-Літоўскі эканамічны форум, у рабоце якога прынялі ўдзел больш 130 прадстаўнікоў дзелавых колаў дзвюх краін. Па выніках форуму была падпісана Дэкларацыя, у якой замацаваны намер бакоў стымуляваць супрацоўніцтва паміж прамысловымі, прадпрыемствамі, дзяржаўнымі структурамі, развіццё і ўзмацненне ўзаемадзейня ў галінах дрэваапрацоўкі і турызму, стварэнне спрыяльнага візавага рэжыму для турыстычных і дзелавых паездак. З 5 па 8 кастрычніка ў Літве пройдзе Нацыянальная выстава "Беларусь-ЭКСПА-2005", на якой прадстаўлены шырокі спектр прадукцыі беларускай вытворчасці, а таксама пададзена інфармацыя аб інвестыцыйных і турыстычных магчымасцях, што існуюць у Беларусі. Да канца года запланавана правесці чарговае пасяджэнне двухбаковай Беларускі-Літоўскай камісіі па гандлёва-эканамічнаму супрацоўніцтву, на якім будзе прааналізавана зробленае, намечаныя планы на будучыню.

Гутарыла Кацярына НЕМАГАЙ.

У люстэрку статыстыкі

Тэндэнцыі сацыяльна-эканамічнага развіцця

На працягу апошніх гадоў Рэспубліка Беларусь стабільна займае лідзіруючыя пазіцыі сярод краін СНД і Еўропы ў цэлым па тэмпах эканамічнага росту. У першым поўгоддзі 2005 года эканамічнае развіццё Беларусі таксама характарызувалася высокімі паказчыкамі.

У параўненні з такім жа перыядам 2004 года:

- валавы ўнутраны прадукт павялічыўся на 8,9 працэнта;
- вытворчасць прамысловай прадукцыі на 10,5 працэнта;
- вытворчасць сельскагаспадарчай прадукцыі на 10,1 працэнта;
- вытворчасць спажывецкіх тавараў на 10,2 працэнта;
- рост інвестыцый у асноўны капітал склаў 119,1 працэнта;
- аб'ём знешняга гандлю таварамі і паслугамі павялічыўся на 10,6 працэнта, у тым ліку экспарт тавараў і паслуг узрос на 19,5 працэнта;
- упершыню за апошнія гады Беларусь дасягнула станоўчага сальда ў знешнім гандлі таварамі ў памеры 294,4 мільёна долараў ЗША.

Значны эканамічны рост і яго станоўчы ўплыў на сацыяльнае развіццё краіны прызнаны Сусветным банкам у эканамічным мемарандуме "Беларусь: акно магчымасцей для павышэння канкурэнтаздольнасці і забеспячэння ўстойлівых тэмпаў эканамічнага росту" (10.06.2005). У дакуменце, у прыватнасці, адзначаецца, што выгады ад эканамічнага росту шырока размеркаваліся паміж рознымі пластамі насельніцтва. Структура беларускага эканамічнага росту не тыповая для краін з пераходнай эканомікай, і насельніцтва ў нашай краіне выйграла больш, чым у суседніх краінах. Указаныя вывады аб'ектыўна пацвярджаюць прагрэсіўны характар эканамічнага развіцця Беларусі.

Па многіх сацыяльна-эканамічных паказчыках Рэспубліка Беларусь дастаткова выгадна

адрозніваецца ад іншых краін СНД і краін з пераходнай эканомікай у цэлым. У прыватнасці, узровень беспрацоўя, які склаў (на канец чэрвеня 2005 года) 1,7 працэнта да колькасці эканамічна актыўнага насельніцтва, з'яўляецца самым нізкім сярод краін СНД і Усходняй Еўропы.

У чарговым дакладзе аб эканамічным становішчы ў Беларусі Міжнароднага валютнага фонду (МВФ) таксама змешчаны станоўчыя ацэнкі развіцця краіны. У інфармацыйным дададзасце МВФ ад 01.08.2005 адзначаецца, што развіццё эканомікі Беларусі з'яўляецца ўстойлівым дзякуючы эканамічнай палітыцы, скіраванай на павышэнне даходаў. Дзякуючы збалансаванаму бюджэту, стабільнаму абменнаму курсу і росту даверу да банкаў і нацыянальнай валюты паніжаны ўзровень інфляцыі, назіраецца рост валютных рэзерваў, дзяржаўны доўг знаходзіцца на нізкім узроўні, у сярэдзіне 2005 года адбылося скарачэнне плацёжнага дэфіцыту.

Па дадзеных Харчовай і сельскагаспадарчай арганізацыі ААН (ФАО):

— на агульным фоне замаруджвання росту вытворчасці сельскагаспадарчай прадукцыі на душу насельніцтва ў развітых дзяржавах Заходняй і Цэнтральнай Еўропы (уключаючы як старыя, так і новых членаў ЕС) у краінах СНД адзначаецца стабільная тэндэнцыя павышэння дадзенага паказчыка ў Беларусі;

— паказчык вытворчасці сельскагаспадарчай прадукцыі на душу насельніцтва ў 2003 годзе (у якасці базавай велічыні ўзяты аб'ёмы вытворчасці 1999-2001 гадоў) у Беларусі склаў 110,8, у той час, як у Італіі — 91,3; Аўстрыі — 91,7; Францыі — 93,0; Германіі — 93,1; Грэцыі — 93,7; Вялікабрытаніі — 96,7; Партугаліі — 97,3; Іспаніі — 106,2; Чэхіі — 90,6; Славакіі — 91,0; Венгрыі — 95,3; Польшчы — 97,4;

Балгарыі — 102,8; Румыніі — 106,0; Славеніі — 106,4; Літве — 109,6; Латвіі — 111,0; Украіне — 95,6; Грузіі — 110,0; Расіі — 110,4; ЗША — 97,6;

— нароўні з развітымі краінамі свету Беларусь уваходзіць у групу дзяржаў, доля насельніцтва, незабеспечанага дастатковым харчаваннем якіх складае менш 2,5 працэнта ад агульнай колькасці насельніцтва, у той час як ва Украіне доля насельніцтва, незабеспечанага дастатковым харчаваннем, складае 3 працэнта; у Латвіі, Расіі — 4 працэнта; Славакіі, Эстоніі — 5 працэнтаў; Кыргызстане — 6 працэнтаў; Харваціі — 7 працэнтаў; Босніі і Герцагавіне — 8 працэнтаў; Туркменістане — 9 працэнтаў; Балгарыі, Кітаі, Малдове — 11 працэнтаў; Казахстане — 13 працэнтаў; Азербайджане — 15 працэнтаў; Узбекістане — 26 працэнтаў; Грузіі — 27 працэнтаў; Арменіі — 34 працэнта; Таджыкістане — 61 працэнт.

Згодна дакладу Праграмы развіцця ААН аб развіцці чалавека за 2005 год, Беларусь захававае лідэрства сярод дзяржаў СНД у галінах адукацыі і аховы здароўя і па шэрагу паказчыкаў у гэтых галінах апыраджае многія развітыя краіны. У прыватнасці, наша краіна:

— па ўдзельнай вазе расходаў на адукацыю (6 працэнтаў) саступае толькі 12 краінам з 57 у групе дзяржаў з высокім узроўнем чалавечага развіцця, апыраджае такія развітыя краіны, як Аўстралія (4,9 працэнта), Канада (5,2 працэнта), Нідэрланды (5,1 працэнта), ЗША (5,7 працэнта), Японія (3,6 працэнта), Ірландыя (5,5 працэнта), Швейцарыя (5,8 працэнта), Вялікабрытанія (5,3 працэнта), Францыя (5,7 працэнта);

— апыраджае ўсе краіны СНД па паказчыку пісьменнасці дарослага (99,6 працэнта) і падлеткавага насельніцтва (99,8 працэнта);

— па ўдзельнай вазе расходаў на ахову здароўя (4,7 працэнта)

апыраджае 22 краіны з 57 у групе дзяржаў з высокім узроўнем чалавечага развіцця, уключаючы Польшчу (4,4 працэнта), Балгарыю (4,4 працэнта), Латвію (3,3 працэнта), Літву (4,3 працэнта) і Эстонію (3,9 працэнта).

— па расходах у разліку на душу насельніцтва ў галіне аховы здароўя з паказчыкам 583 долары ў год знаходзіцца на першым месцы сярод дзяржаў СНД (Расія — 535 долараў, Украіна — 210 долараў, Казахстан — 261 долар, Арменія — 232 долары) і траціць на ахову здароўя больш, чым 10 дзяржаў групы краін з высокім узроўнем чалавечага развіцця, уключаючы Літву (549 долараў), Латвію (477 долараў), Балгарыю (499 долараў);

— па колькасці ўрачоў на 100 тысяч насельніцтва (450 урачоў) значна апыраджае ўсе краіны СНД (Расія — 417, Украіна — 297) і саступае толькі тром краінам (ЗША, Італія, Куба) з 57 у групе дзяржаў з высокім узроўнем чалавечага развіцця;

— мае лепшыя сярод краін СНД паказчыкі барацьбы з дзіцячай смерцю (13 выпадкаў на 1000 народжаных) і смертнасцю дзяцей ва ўзросце да пяці гадоў (17 выпадкаў на 1000 народжаных). Па першаму з гэтых паказчыкаў наша краіна апыраджае 7 краін, а па другому — 6 у групе дзяржаў з высокім узроўнем чалавечага развіцця;

— паказчык недаядаючага насельніцтва ў Беларусі (2 працэнта) ніжэй, як ва ўсіх краінах СНД і 14 краінах з групы дзяржаў з высокім узроўнем чалавечага развіцця.

Згодна з дакладам Канферэнцыі ААН па гандлі і развіццю (ЮНКТАД) "Інфармацыйны выбух: Паказчыкі развіцця інфармацыйна-камунікацыйных тэхналогій 2004" ("The Digital Divide: ICT Development Indices 2004") Беларусь па ступені распаўсюджанасці інфармацыйна-камунікацыйных тэхналогій, займае 55-е месца ў свеце і з'яўляецца лідэрам сярод дзяржаў — удзельніц СНД.

Грамадства

"Мы — адна краіна"

У Мінску прайшоў IV з'езд рэспубліканскай грамадскай арганізацыі "Беларуская суполка літоўцаў"

Падарунак беларускім літоўцам ад аднаго з гасцей з'езда — кіраўніка Сусветнай суполкі літоўцаў Габрыэле Жэмкальніса, мусіць, можна аднесці да падарункаў са значэннем — маляўнічы флогер з фігуркамі людзей у нацыянальных літоўскіх касцюмах. Не магу дакладна сказаць, які змест укладаў у яго сам дарыльшчык, але кожнай нацыянальнай дыяспары, на мой погляд, трэба арыентавацца ў наступных накірунках: парадак і ўклад дзяржавы, грамадзянамі якой з'яўляюцца члены суполкі, і адначасова — на этнічную радзіму, яе мову, традыцыі, культуру. Невыпадкова пасол Літвы ў Беларусі Пятрас Вайцкеўнас у сваім прывітанні гаварыў аб сімвалічным месце сяброўства, які з'ядноўвае дзве дзяржавы: адзін яго канец, у Беларусі, абаяраецца на літоўскую суполку, а другі, — у Літве, на беларускую.

Генеральны дырэктар дэпартаменту нацыянальных меншасцей і эміграцыі пры ўрадзе Літвы Антанас Пятраўскас выказаў пажаданне захоўваць родную мову і культуру і замацоўваць супрацоўніцтва паміж народамі-суседзямі. Добрыя словы ў адрас беларускіх літоўцаў прагучалі ў выступленні старшыні Камітэта па справах рэлігій і нацыянальнасцей пры Савеце Міністраў Беларусі Станіслава Буко. Літоўская суполка — раўнапраўная і неад'ёмная частка беларускага грамадства, падкрэсліў ён. Дзяржава, у сваю чаргу, падтрымлівае грамадскую арганізацыю літоўцаў, як таго і патрабуе палітыка аховы правоў нацыянальных меншасцей, якая ў нас праводзіцца.

Сярод дэлегатаў з'езда былі людзі самых розных прафесій і сацыяльнага статусу. Мінчанін Юргіс Томкунас — кандыдат тэхнічных навук, намеснік дэкана агра механічнага факультэ-

та БДАТУ. Нарадзіўся ў Літве пад Панявежысам. Інстытут і аспірантуру скончыў у Мінску, тут жа застаўся выкладаць. "Мяркую, "Беларуская суполка літоўцаў" знайшла сваё месца ў грамадстве, а тое, што праблемы ёсць, — дык яны вырашаюцца", — лічыць Юргіс Тамкунас.

Прадпрыемальнік Рыта Калюта з Баранавічаў у арганізацыю прыйшла нядаўна, аднак ужо плануе замяніць стварэннем аддзялення суполкі ў сваім горадзе.

Віда Карачун, як і Рыта Калюта, выйшла замуж за беларуса. Віда — у мінулым баскетбалістка, у суполцы адказвае за спорт. Пасля заканчэння школы ў Мінску дачка Віды паехала вучыцца ў Клайпеду, а сын прадоўжыў адукацыю ў Беларусі. Прадстаўнікоў такіх сем'яў, дзе непарыўна пераплятаюцца беларускі і літоўскі пачаткі, у зале з'езда аказалася не мала. Таму там панавалі такія важныя для ўсіх дыялог і згода.

Абраны новы старшыня "Беларускай суполкі літоўцаў" — Віталія Палубайціца-Калеснікава, кандыдат філалагічных навук, выкладчык французскай мовы.

Самая шматлікая дэлегацыя — 19 чалавек — прыехала на з'езд з Астравецкага раёна: там сёння кампактна пражываюць этнічныя літоўцы. "Літоўская суполка прадстаўляе вялікую частку мясцовага насельніцтва, — сказаў намеснік старшыні Астравецкага райвыканкама Віктар Свіла. — У вёсцы Рымдзюны працуе школа на літоўскай мове. Там жа ёсць і беларуская школа. Я з задавальненнем наведваю вёску 1 верасня. Праблем, якія б былі абумоўлены нацыянальнай прыналежнасцю, у раёне проста няма. Усё ў нас агульнае — і радасці, і беды. Мы жывём у адной краіне, і гэтым усё сказана".

Галіна УЛІЦЕНАК.

Паказвае "Беларусь-ТБ"

Анонс

"КомпаС"

Па нядзелях у 16.45 і панядзелках у 19.10 (паўтор)

"КомпаС" — праграма аб актыўным адпачынку і падарожжах па Беларусі. Вядуць праграму артысты папулярнага беларускага музычнага гурта "Цяжніштурхай". Кожны з вядучых выбірае актыўны адпачынак на свой густ, адпраўляецца па намячанаму маршруту і раскажывае тэлегледачам пра ўсе плюсы і мінусы такога адпачынку.

Тэлегледачы атрымліваюць шмат карыснай практычнай інфармацыі. Дзе і як лепш і цікавей арганізаваць свой адпачынак не толькі ў камфортных умовах, але і на прыродзе. Як больш убаля скласці свой турыстычны маршрут па Беларусі?

Турыстычныя навінкі, цікавыя і нязвычайныя маршруты на карце Беларусі — пра ўсё гэта і многае іншае раскажа праграма "КомпаС" гледачам "Беларусь-ТБ".

"Плюс-Мінус"

Па пятніцах у 18.15

і чацвяргах у 10.50 (паўтор)

"Плюс-Мінус" — гэта новае маладзёжнае ток-шоу. У праграме бяруць удзел студэнты, працоўная моладзь, выпускнікі вышэйшых навучальных устаноў, якія вядуць размову на вострыя сацыяльныя тэмы, выказваюць палярныя пункты гледжання.

Унікальны фармат ток-шоу дазваляе глыбока прааналізаваць сутнасць праблемы, сумленна ўзважыць усё "за" і "супраць", прыйсці да агульнай высновы. Падрыхтавала Яна ГОМАН.

Кансультацыі

Консульскі збор за выдачу віз паніжаны

З 1 ліпеня для грамадзян Беларусі і Літвы кошт аднаразовых і двухразовых транзітных віз паніжаны да 5 еўра, шматразовых — да 25. Дамоўленасць аб гэтым дасягнута па выніках беларуска-літоўскіх кансультацый Міністэрстваў замежных спраў, якія прайшлі ў чэрвені ў Полацку (Віцебская вобласць).

У час перагавораў адбыўся абмен дыпламатыч-

нымі нотамі, які замацаваў дамоўленасць аб паніжэнні на парытэтай аснове памеру консульскіх збораў за выдачу віз грамадзянам Беларусі і Літвы. Такі крок будзе садзейнічаць актывізацыі кантактаў паміж грамадзянамі дзвюх суседніх краін, а таксама створыць умовы для актывізацыі зносін у эканамічнай, навукова-тэхнічнай і гуманітарнай сферах.

Тарыф консульскіх збораў за выдачу віз Рэспубліцы Беларусь для грамадзян Літоўскай Рэспублікі і асоб без грамадзянства, якія пастаянна пражываюць на тэрыторыі Літвы (уведзены ў дзеянне з 1 ліпеня 2005 года)

Назва дакументаў і дзеянняў, за якія бярыцца консульскі збор	Памер збору за афармленне нетэрміновай візы за 3 рабочыя дні (еўра/літы)	Памер збору за тэрміновае афармленне на працягу 48 гадзін (еўра/літы)
Аднаразавая ўязная-выязная віза	5/17,5	9/31,5
Шматразовая ўязная-выязная віза, у тым ліку двух-, трохразовая (незалежна ад тэрміну дзеяння)	25/87,5	45/157,5
Аднаразавая групавая ўязная-выязная віза	5(+1 з чал.) еўра; 17,5(+3,5 з чал.) літ	6(+2 з чал.) еўра; 21(+7 з чал.) літ
Аднаразавая транзітная віза	5/17,5	9/31,5
Двухразовая (туды-назад) транзітная віза	5/17,5	9/31,5
Шматразовая транзітная віза	25/87,5	45/157,5
Аднаразавая групавая транзітная віза (на чалавека)	5(+1 з чал.) еўра; 17,5(+3,5 з чал.) літ	6(+2 з чал.) еўра; 21(+7 з чал.) літ
Двухразовая групавая транзітная (на чалавека)	5(+1 з чал.) еўра; 17,5(+3,5 з чал.) літ	6(+2 з чал.) еўра; 21(+7 з чал.) літ
Двухразовая гасцявая віза для наведання магіль блізкіх сваякоў, якія захаваліся	0	0
Шматразовая віза для прыгранічнага насельніцтва	8/28	14/49
Аднаразавая віза для прыгранічнага насельніцтва	2/7	3,5/12

"Аб бясплатных візах у Рэспубліку Беларусь"

На пытанні адказвае загадчык консульскага аддзела Іван Бондар

Ці можна будзе беларускую візу атрымаць без запрашэння?

Так, грамадзянам краін-членаў Еўрапейскага Саюза, а гэта значыць і грамадзянам Літвы, дзелавыя і гасцявыя візы тэрмінам дзеяння да 30 дзён афармляюцца без запрашэння пры наяўнасці медыцынскага страхавога поліса. Па жаданні грамадзян на ўказаны тэрмін можа быць аформлена віза для двухразовага ці трохразовага наведвання Рэспублікі Беларусь.

Падставай для атрымання такой візы з'яўляецца запоўненая візавая анкета з наклеенай фатаграфіяй і ўказаннем дакладнага адраса юрыдычнай ці фізічнай асобы, якую збіраецца наведаць грамадзянін Літвы ў Беларусі. Страхавы поліс можна аформіць у літоўскіх кампаніях "PZU Lietuva", "Baltikums Draudimas" ці "RESO Europa", якія маюць дагавор з беларускай страхавой кампаніяй "Белдзяржстрах".

Ці можа турыст наведаць Беларусь некалькі разоў па адной візе?

Консульскі адзел пасольства афармляе двухразовыя і трохразовыя турыстычныя візы Рэспубліцы Беларусь тэрмінам да 30 дзён.

Падставай для атрымання такой турыстычнай візы з'яўляецца запрашэнне беларускіх турыстычных кампаній, якія актыўна працуюць на рынку ўязнога турызму і маюць рэальныя магчымасці па аказанні турыстычных паслуг з неабходнасцю двухразовага ці трохразовага ўезду. Інфармацыю аб такіх беларускіх турыстычных кампаніях магчыма атрымаць у консульскім аддзеле і на сайце пасольства.

Як афармляюцца транзітныя візы ва Украіну?

Двухразовыя транзітныя візы ва Украіну афармляюцца на падставе прадастаўленай візавай анкеты з наклеенай фатаграфіяй, а грамадзянам, якія накіроўваюцца ва Украіну з мэтай турызму, — па заяўках турыстычных фірм.

Шматразовыя транзітныя візы выдаюцца з улікам літоўска-украінскага пагаднення ад 18 мая 2004 года, як правіла, тэрмінам не большым за шэсць месяцаў — гэта значыць на той тэрмін, які грамадзянін Літвы можа знаходзіцца ва Украіне без візы. Гадавыя транзітныя візы выдаюцца пры прадастаўленні дакументаў, якія пацвярджаюць права знаходзіцца ва Украіне больш як шэсць месяцаў (віза Украіны, від на жыхарства, адзнака ў пашпарце аб рэгістрацыі і іншае).

Ці магчыма ў пасольстве атрымаць шматразовую дзелавую візу без узгаднення пытання ў Беларусь?

У асобных выпадках пасольства можа на працягу сямі дзён з даты падачы хадайніцтва прымаць рашэнне аб выдачы шматразовых дзелавых гадавых віз у адносінах найбольш уплывовых прадстаўнікоў літоўскіх дзелавых колаў, інвестараў у эканоміку Беларусі, асоб, якія актыўна супрацоўнічаюць з беларускімі дабрачыннымі арганізацыямі, падтрымліваюць культурныя, адукацыйныя, навуковыя, міжмуніцыпальныя, маладзёжныя, спартыўныя сувязі з нашай краінай.

Такія візы афармляюцца пасольствам на падставе адпаведнай заяўкі беларускай юрыдычнай асобы з абгрунтаваннем неабходнасці шматразовага наведвання Беларусі і мэты дзелавых паездак.

Увага!

З 1 кастрычніка літоўскія турысты змогуць атрымаць беларускую візу толькі пры наяўнасці медыцынскай страхавойкі

На падставе прынцыпа ўзаемнасці Рэспубліка Беларусь з 1 кастрычніка 2005 года ўводзіць для грамадзян Літоўскай Рэспублікі і асоб без грамадзянства, якія ўязжаюць у Беларусь, неабходнасць абавязковага медыцынскага страхавання.

У гэтай сувязі асобы, якія пастаянна пражываюць у Літве, пры звароце ў консульскі аддзел за афармленнем візы з 1 кастрычніка 2005 года ў абавязковым парадку павінны мець медыцынскую страхавую на тэрмін уезду ў Рэспубліку Беларусь, а пры афармленні шматразовай візы неабходна прадастаўляць страхавы поліс на першую паездку.

Беларусістыка

Абмеркаваны пытанні супольнай гісторыі

У рамках IV Міжнароднага кангрэсу беларусістаў адбылося пасяджэнне "круглага стала", прысвечанага беларуска-літоўскаму культурнаму ўзаемадзеянню.

Абмяркоўваліся пытанні супольнай гісторыі. У яго рабоце прынялі ўдзел 14 чалавек, з іх 10 выступілі з дакладамі. У цэнтры ўвагі навукоўцаў знаходзіліся дзве асноўныя праблемы: гісторыя і культурныя традыцыі Вялікага Княства Літоўскага і беларуска-літоўскае ўзаемадзеянне ў міжваеннае дваццацігоддзе ў Вільні. Гэтыя праблемы былі вызначаны ўжо ў першых дакладах. **Альма Лапіскене** зрабіла аналіз літаратуразнаўчых публікацый, у якіх разглядаліся творы пісьменнікаў Заходняй Беларусі. Докладчыца адзначыла зацікаўленасць і зычлівасць літоўскага друку ў адносінах да беларускай літаратуры Вільні. Гэтую тэму прадоўжыла **Ніна Пяткевіч**. У цэнтры яе ўвагі знаходзіліся месца і вобраз Вільні ў творчасці беларускіх паэтаў.

Добрачыннасць

Сола Пасла яе Вялікасці

У Дзіцячым рэспубліканскім аздараўленчым цэнтры "Ждановічы", дзе адпачывалі дзеці з Чарнобыльскай зоны, прайшла незвычайная акцыя — канцэрт пад назвай "Мастацтва без межаў". Арганізатары мерапрыемства — удзельнікі праекта "Адраджэнне. Дзеці — XXI стагоддзю". Сярод гасцей былі: Пасол яе Вялікасці Каралевы Вялікабрытаніі Браян Бэнэт разам з двума сынамі Рычардам і Нікаласам, жонка Пасла Федэратыўнай Рэспублікі Германіі ў Беларусі Ганна Марыя Хекер, студэнт нямецкага універсітэта Андрэй Данілаў і канцэртмайстар Нацыянальнага тэатра оперы Таццяна Іванова.

Яшчэ да пачатку канцэрта ў фаяк аватавай залы прайшлі выстава-каляж дзіцячай студыі выяўленчага мастацтва "Свет", майстар-класы па метадыцы калажаў, фларыстыцы, маляванні, вязанні, аплікацыі па шклу (прычым, выконваліся яны па англійскіх матывах — дзеці працавалі з эскізамі Біг Бэна, выявай Сабора Святога Паўла, картай Вялікабрытаніі), фотавыстава "Разам у будучыню", якая адлюстравала знаходжанне прадстаўнікоў іншаземных дыпмісіі — паслоў, іх жонак і дзяцей — у нашай краіне, іх удзел у сумесных дабрачынных акцыях.

З Вялікабрытаніяй такое супрацоўніцтва пачалося ў 1999 годзе, калі выстава дзіцячых работ была паказана ў розных гарадах краіны разам з выступленнем хору "Крынічка", потым з Беларусі паляцелі паштоўкі англійскім сябрам. А ў 2004 годзе ў дабрачынную дзейнасць уключыўся Пасол яе Вялікасці Каралевы Вялікабрытаніі Браян Бэнэт. Ён неаднойчы наведваў дзіцячы хоспіс і вось у чарговы раз прыехаў у ДРАЦ "Ждановічы". Ганна Марыя Хекер таксама шмат робіць для хворых беларускіх дзяцей: перыядычна сустракаецца з малымі ў дзіцячым хоспісе, навукова-даследчым інстытуце траўматалогіі і артапедыі, таварыстве "Дзеці ў бядзе", якое аказвае дапамогу бацькам у доглядзе за анкалагічна хворымі дзецьмі.

У гэты раз прайшоў конкурс на лепшую назву карціны нямецкага мастака **Уільяма Брэдэмаера**, якая была падаравана Дзіцячаму цэнтру

спадарыняй **Ганнай Марыяй Хекер**. Назвалі яе "Вяртанне да жыцця". Гэта невыпадкова, бо на карціне створаны вобраз спаленай Зямлі, разбурэнняў, учыненых атамнай энергіяй як гэта было пасля выбуху ў Чарнобылі. Але мастак намаляваў яшчэ і кветкі, як працяг жыцця. Так і з людзьмі: у Чарнобыльскай зоне нараджаюцца і растуць дзеці, але ім вельмі патрэбна падтрымка, якую могуць даць толькі дарослыя.

Пасля хлопчыкі і дзяўчынкі мелі магчымасць паразмаўляць з Рычардам і Нікаласам і даведацца, ці спадабалася ім Беларусь. Адказ на гэтае пытанне прагучаў ад старэйшага брата Рычарда: "Я ўжо ў другі раз наведваю Беларусь і не перастаю захапляцца прыгажосцю прыроды, чысцінёй вашай краіны, а таксама — адкрытасцю і ветлівасцю беларускага народа".

Пасля галоўнай часткі мерапрыемства — канцэрта — былі раздадзены падарункі ўсім удзельнікам. Асобная падзяка была выказана вядучым майстар-класаў **Ксеніі Леуш** і **Вікторыі Снапковай**, **Настасі Доўбыш** і **Марыне Папкавай**, **Вользе Дзямідзенка**, **Яне Барт** і **Таццяне Тузан**, якія сваімі рукамі зрабілі сувеніры для гасцей — цудоўныя лялькі ў нацыянальных строях.

Сапраўдны сюрпрыз усім прысутным зрабіў Браян Бэнэт, калі прафесійна выканаў тры песні. Як прызнаўся Пасол яе Вялікасці Каралевы Вялікабрытаніі, пець ён любіў заўсёды, прафесійна займацца спевамі працягвае ў Беларусі: кожны тыдзень ходзіць на заняткі да сваёй настаўніцы, канцэртмайстра Нацыянальнага тэатра оперы **Таццяны Івановай**, з'яўляецца членам хору "Капэла". Спевы прыносяць вялікае задавальненне, асабліва тады, калі бачыць ішчаслівых вочы дзяцей. Менавіта таму і выбрала для сябе англійскі дыпламат такое хобі, якое прыносіць радасць людзям. Вось і атрымліваецца, што мастацтва і дабрачыннасць не маюць межаў. І адно, і другое робіць чалавека больш душэўна чутым.

Кацярына НЕМАГАЙ.
НА ЗДЫМКУ: Браян БЭНЭТ (другі справа).

жыцці княства. У дакладзе **Даруса Віліма**са быў паказаны механізм функцыянавання судовай сістэмы ў паветах ВКЛ. Яшчэ адзін аспект — праватворчую дзейнасць шляхты ВКЛ на ўзроўні мясцовага самакіравання — асвятліў **Андрэй Радаман**. Ён раскрыў працэс унясення змен у заканадаўства ВКЛ, у тым ліку ў статут, які прымаўся на ваяводскіх з'ездах шляхты.

Даклад **Святланы Куль-Сальверставай** з Гродна быў прысвечаны лёсу культурных традыцый ВКЛ, іх месцу ў кантэксце беларускай культуры. Супрацоўніца Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі **Людміла Сільнова** прадставіла бібліяграфічнае даследаванне "Віленскага календаря", які выдаваўся на мяккі XIX-XX стагоддзю.

Галіна ДЗЕРБІНА,
кандыдат юрыдычных навук.

Амерыканская кампанія "Боінг" выказвае цікавасць да беларускага Парка высокіх тэхналогій

Пачатак на 1-й стар.
знайсці шляхі супрацоўніцтва паміж расійскім прадстаўніцтвам "Боінга" і беларускім Паркам.

Ён паведаміў, што папрасіў даць яму ўсю інфармацыю адносна беларускай "сіліконавай даліны" з тым, каб пасля вяртання ў Сіэтл (ЗША) правесці аналіз праекта і вызначыць магчымыя накірункі ўзаемадзейнення. "Нам цікава паглядзець, якія перспектывы ўяўляе сабой гэты Парк", — сказаў віцэ-прэзідэнт "Боінга".

На думку Крайга Джонза, станоўчым фактам з'яўляецца тое, што беларускі бок наладзіў партнёрскія адносіны з такой сусветна вядомай кампаніяй, як IBM і іншымі заходнімі фірмамі ў сферы інфармацыйных тэхналогій.

Даведка

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка падпісаў дэкрэт аб стварэнні Парка высокіх тэхналогій. Дакумент скіраваны на стварэнне ў Беларусі аналога "сіліконавай даліны". Ён закліканы не толькі развіваць беларускую навуку, але і забяспечваць экспарт інфармацыйна-камунікацыйных тэхналогій і праграмнага забеспячэння за межы краіны. Дэкрэт прадугледжвае ўсебаковае вырашэнне пытанняў аб вытворчасці ў Беларусі высокаэфектыўных праграмна-тэхнічных прадуктаў.

Парк высокіх тэхналогій будзе мець плошчу 50 гектараў, у межах якой будзе дзейнічаць спецыяльны прававы рэжым. Тэрмін дзеяння такога рэжыму абмежаваны 15 гадамі. Асноўнымі накірункамі дзейнасці парку вызначаны распрацоўка і ўкараненне ў прамысловых і іншых арганізацыях Беларусі, а таксама экспарт узказначаных тэхналогій і праграмнага забеспячэння за яе межы.

Рэзідэнтамі парку могуць быць юрыдычныя асобы і індывідуальныя прадпрыемальнікі. Ажыццяўляючы дзейнасць у межах спецыяльнага прававога рэжыму, рэзідэнт вызваляецца ад уплаты падаткаў, збораў і іншых абавязковых плацяжоў у рэспубліканскі бюджэт, дзяржаўныя мэтавыя бюджэты і пазабюджэтных фондаў, якія выплачваюцца з вырукі ад рэалізацыі тавараў (работ, паслуг, маёмасных правоў на аб'екты інтэлектуальнай маёмасці), падатку на прыбытак і падатку на дадатковую вартасць па аб'ектах ад рэалізацыі такой прадукцыі. Прадугледжаны пэўныя прэферэнцыі і ў частцы уплаты падатковага падатку.

Значна зменшаны таксама памер падатку на прыбытак для замежных юрыдычных асоб, якія не ажыццяўляюць у Беларусі дзейнасці праз пастаяннае прадстаўніцтва па дывідэндах, даўгавых абавязках, раяліці і ліцэнзіях, калі крыніца іх выплаты з'яўляецца рэзідэнт Парку высокіх тэхналогій.

Усё гэта павінна зрабіць беларускі праект вельмі прывабным для замежных інвестараў.

Падрыхтаваў Барыс ЖУКАЎ.

Зроблена ў Беларусі!

БелАЗ пабіў сусветны рэкорд — у Жодзіна выпушчаны суперсамазвал

У кузаве новага грузавіка змесціцца нават катэдж. Каб беларускі волат выехаў з эксперыментальнага цэху, неабходна было нават здымаць заводскія вароты. Дарогу гэтаму аўтамабілю памерам з трохпавярховы дом паслухмяна саступаюць самыя вялікія машыны. А вядомы армейскі пазадарожнік "Хамер" у параўнанні з

кар'ерным самасвалам БелАЗ-75600 выглядае пігмеям-недаросткам. Пакуль летасць ў Мюнхене інжынеры нямецкай кампаніі "Liebherr" прадстаўлялі самы вялікі на той момант аўтамабіль у свеце, у Жодзіна прадэкавалі новую мадэль кар'ернага самазвала. Пасля заканчэння зборкі нехта параўнаў яго памеры з герман-

скім волатам і вылічыў, што беларускае "немаўлятка" вагой 250 тон пярэйшы на 20 сантыметраў і даўжэйшы на паўметра. Значыць, падвялі вынікі на заводзе, самы вялікі аўтамабіль на планеце зроблены ўсё ж такі ў Беларусі! — Мы не ставілі сабе за мэту абагнаць канкурэнтаў, проста так атрымалася, — расказвае генеральны ды-

рэктар БелАЗ Павел Марыеў. — Выконвалі заказ кліентаў з Кемераўскай вобласці. І ўдала! У гэтай мадэлі кар'ернага самазвала ўвасоблены ўсе сучасныя тэхнічныя рашэнні. Самабытная школа жодзінскага праектавання гарманічна аб'яднала замежныя і айчыныя вузлы і аграгаты ў адзіны механізм. Інжынеры і канструктары

прадумалі кожную дробязь, кожную дэталю. Кандыцыянер у кабіне вадзіцеля — хоць марскі брыз заказвай! Ды і кошт прывабны: грузавік у паўтара-два разы танней за заходнія аналагі. Расійскі пакушнік, убачыўшы аўтамабіль, адразу вырашыў набыць яшчэ два такіх жа.

Мне карэспандэнту "СБ—Беларусь сёння" удалося адным з першых дакрануцца да самай вялікай машыны ў свеце. Аўтамабіль здаўся не проста вялікім, а гіганцкім! Калі я залазіў у кабіну, нават трохі закружылася галава, і не дзіўна, бо апынуўся на вышыні 7 метраў! Магутнай машыне з яе 3 500 лашадзінымі сіламі дзевяццаць вывозіць па 320 тон карысных выкапняў з кар'ера за раз. Прычым у кіраванні волат паслухмяны, як японскі аўтамабіль. Трэба толькі прывыкнуць арыентавацца па бакавых лостэрках. А візакамеры падкажуць, куды накіроўвацца пры руху заднім ходам.

— Ніхто не верыў, што справімся ў кароткі тэрмін, які перад намі паставілі, — загадвае начальнік эксперыментальнага цэху БелАЗа Аляксандр Сіняк. — Аднак змаглі выпусціць машыну менш чым за два гады. Наперадзе яшчэ выпрабаванні і тэсты, але ўжо зразумела, што мы змаглі дабіцца неверагоднага — зрабіць самы вялікі аўтамабіль у свеце.

Дарэчы, лепшага падарунка да Дня машынабудавання, які адзначаўся ў краіне 25 верасня, беларусы і прыдумаць не маглі. Віншуем усіх спецыялістаў галіны!

Аляксандр ТУМАР.

Персона

Беларусь прывабная для інвестыцый, лічыць літоўскі мільянер Уладзімір Раманаў

Прышоў час для шырока-маштабных інвестыцый у Беларусі, для рэалізацыі тут буйных праектаў, сцвярджае Уладзімір Раманаў — кіраўнік літоўскай фінансава-прамысловай групы "Ukio danko investicine grupe", якая налічвае каля паўсотні фірм і кантралюе адзін з буйных банкаў Літвы "Ukio bankas", уладальнік трох футбольных клубаў, у тым ліку і беларускага "МТЗ-РІПО". "Усё зрушылася з мёртвай кропкі", лічыць чалавек, які ўваходзіць у дзесятку самых багатых людзей Літвы і звязвае некаторыя свае інвестыцыйныя планы з нашай краінай. Уладальнікам беларускага футбольнага клуба "МТЗ-РІПО" Уладзімір Раманаў стаў летас. Зараз у планах літоўскага прадпрыемальніка будаўніцтва спартыўна-культурна-дзелавога цэнтра ў Мінску, які павінен з'явіцца на месцы цяперашняга стадыёна "Трактар".

Вопыт ёсць — такі ж праект ён ужо ажыццяўляў у Вільнюсе. перабудову пад супермаркет ці жылыя дамы. Таму, каб гэты аб'ект, як арганізм чалавека, увесць час абнаўляўся, і будзе служыць культурна-дзелавым цэнтрам, узаемазвязаны са стадыёнам. Такая звязка можа сябе ўзнаўляць, дадаючы новыя функцыі, якія патрабуе час.

— Наколькі вядома, у вільнюскі варыянт Ukio danko investicine grupe збіраецца ўкласці каля 200 мільянаў EUR, а які можа быць кошт беларускага праекта, ужо падтрыманага Аляксандрам Лукашэнкам?

— Для Мінска яшчэ дапрацоўваецца канцэпцыя гэтага цэнтра. Пасля яе зацвярджэння трэба будзе падпісаць дагавор, у якім да-

кладна акрэслена прызначэнне цэнтра, тэрміны будаўніцтва, сума і ахова інвестыцый.

— У Еўропе хапае палітычных сіл, настроеных не вельмі прызана да Беларусі. Як вы ацэньваеце рызыку вашых укладанняў у названы і, магчыма, у наступныя праекты ў нашай краіне?

— Палітыка не наша галіна, наша справа — бізнес. Я пачаў працаваць у Босніі, мінулай Югаславіі, яшчэ ў самы разгар вайны. Заўсёды верыў, што гэта недарэчнасць скончыцца, і той, хто прыйдзе скоды са стваральнымі планами першым, выйграе, будзе на кані. Захацелася сябе паспрабаваць у новым праекце, і — не памыліўся: мы сёння з'яўляемся самымі моцнымі, самымі вялікімі інвестарамі ў Босніі. Пяць гадоў таму купілі тут алюмініевы завод, правялі яго рэканструкцыю, павялічыўшы магутнасць у два разы, і запусцілі ў 2003 годзе.

Што датычыцца Беларусі, то, на мой погляд, надыйшоў час для шырока-маштабных інвестыцый у гэту краіну, час для рэалізацыі буйных праектаў. Ёсць галоўнае — разуменне нашых планаў з таго боку. На што я звярнуў увагу: гаспадарка, увесць чыноўны апарат функцыянераў, які цябе абкладае выдаткамі, хабарам. Гэта для прадпрыемальніка не толькі час зберагае, але і аб'яе хуткае вырашэнне пытанняў. "Мёртва кропка", якая назіралася ў Расіі, дзе я бываў, пе-

рададзена і ўсё пачало рушыцца наперад. Інтуіцыя і халодны разлік паказваюць, што і для Беларусі, якая знаходзіцца на стыку Заходняй Еўропы і Расіі, наступіў такі ж перыяд.

ФУТБОЛ БЕЗ МЕЖАЎ

— Чаму ў сферу вашых інтарэсаў трапіў і футбол, прычым, не толькі літоўскі і шатландскі, але і беларускі?

— Мы ўжо 15 гадоў з'яўляемся спонсарамі клуба "Каўнас". І ўвогуле мяркую зрабіць у Літве футбольную прэм'ер-лігу пад сваёй эгідай. Дапамагам і іншым клубам — носьбітам нашай рэкламы. Нежэ зацікавіліся: чаму бюджэт у "Каўнаса" большы ў параўнанні з іншымі камандамі, а вынікі горшыя? Унікаўшы ў гэту праблему, унеслі карэктывы, якія дазваляюць нашаму клубу ўжо шэсць гадоў станавіцца чэмпіёнам краіны. І ўсё ж атрыманыя мной вопыт і веды рэалізаваць у мясцовым футболе ў поўнай меры немагчыма: спорт № 1 у Літве — баскетбол. Таму я паспрабаваў зрабіць гэта ў Шатландыі разам са сталічным клубам "Хартс", стаў яго галоўным акцыянерам. Там пануе культ футбала з фанатамі. Сталіца Эдынбург не мае такога суперклуба, як "Глазго Рэйджэрс" ці "Сэлцік", вось і захацелася паспрабаваць сябе ў новай справе, рэалізаваць свае задумкі ў арганізацыі футбольнага клуба. Калі ты ў футболе зможаеш стварыць паспяхова арганізацыю, кіраваць ёю, тады праблемы з тым жа алюмініевым заводам — гэта семкі.

— Брытанскі футбол аўтарытэтный, а як вы прыйшлі ў беларускі?

— У Шатландыі напачатку ўсё ішло складана, я стаміўся змагацца з праблемамі і купіў клуб "МТЗ-РІПО" у Мінску. Ну а затым усё вырашылася і ў Шатландыі, так у мяне з'явіліся два замежныя клубы. Я не хачу называць клубы ў Мінску, таму што Беларусь таксама футбольная краіна. Да футбала тут ставяцца ўважліва, нават на ўзроўні Прэзідэнта. Уся гаспадарка не развалена, яна не зіхаціць, але — захавана. Далейшае залежыць ад таго, як будзе развівацца эканоміка. Гэта адаб'ецца і на справах клуба.

— Нехта лічыць, што Раманаў набыў мінскі клуб і, каб аблегчыць сябе раізіне іншых праектаў, звязаных з Беларуссю...

— Той час, калі для прасоўвання, лабіравання якога-небудзь праекта падобны крок быў важным, прайшоў. Зараз такі ход — на ўзроўні кааператыўнага мыслення. Калі ты пераходзіш на іншы, больш глабальны ўзровень прадпрыемальніцтва, такое лабіраванне ніякага значэння не мае, важная толькі каштоўнасць праекта. Ты мяркуюеш, а дзяржава выбірае, з якім інвестарам яна будзе мець справу, якая прапанова для яе лепшая. Зраўнума, калі вы хочаце семкі ці тавары, тады для такіх мэтай лабіраванне патрэбна, але гэта ўжо асобная тэма і цэлая "навука".

Вадзім ШЭРШОЎ, Каўнас — Мінск.

Новы праект: ад возера Дрысвяты да Аўгустоўскага канала

Населеныя пункты на беларуска-літоўскім культурным памежжы, перспектыўныя для развіцця сельскага турызму

Разгледзім беларуска-літоўскае пагранічча — гістарычнае, этнічнае, культурнае. Так здарылася, што беларуска-літоўская граніца была ў 1939 годзе праведзена нібы па-жывому, адарвала шэраг беларускіх раёнаў ад традыцыйнага цэнтры — Вільні. У савецкі час жыхары Астравецкага, Ашмянскага, Воранаўскага і іншых раёнаў кампенсавалі гэты адрыў уладкаваннем на работу ў Вільнюсе з атрыманнем жылля (Нова-Вільняўскі раён літоўскай сталіцы стаў амаль увесь этнічна беларускі). З усталяваннем дзяржаўнай граніцы, асабліва з увядзеннем візаў, парушыліся ранейшыя эканамічныя, культурныя, сямейныя сувязі. Узмацілася туга па родных мясцінах, а часам (у пенсіянераў) — настальгія па ранейшых часах і грамадскіх адносінах (гэта таксама трэба ўлічваць). З'явілася жаданне паехаць туды, каб адпачыць меншым коштам, чым у Літве. Гэтае імкненне падтрымалі ў Мядзельскім раёне — Ала і Эдуард Вайцяховічы (а гэта ўжо непрыгранічны раён, Мінская вобласць) напісалі і выдалі добрую брашуру "Сельскаму турызму — шырокі прастор". У ёй з веданнем раз'ясняюцца сядзібы і паркі ў Альшэве, Камарове, возера Нарач і яго наваколлі. Што ж можна паказаць літоўскаму, найперш вільнюскаму турысту — літоўцу, беларусу, паляку, рускаму — у самых блізкіх, прыгранічных раёнах Гродзеншчыны і Віцебшчыны? Пачну, паводле алфавіта, з Астравецкага раёна. Да таго ж ён найбліжэй ад Вільнюса (сюды можна хутка даехаць чыгункай, Полацкім і Чорным трактамі, на якіх ёсць мытні). Паколькі гаворка ідзе пра сельскі турызм, райцэнтры не буду браць пад увагу. Затое прапаную выкарыстоўваць райцэнтры былых, якія адышлі на другі план, а таксама мястэчкі. Вядома, у іх больш шумна і тлумна, чым у глухой вёсцы або на хутары. Але затое тут ёсць даволі развітая інфраструктура (гандаль, культурнае і бытавое абслугоўванне), сюды вядуць лепшыя дарогі.

АСТРАВЕЦКІ РАЁН

БАРАЊІ — невялікая вёсачка на паўночным захадзе ад Падольцаў. Тут нарадзіўся вядомы беларускі паэт і каталіцкі святар Казімір Сваяк (Канстанцін Стаповіч) і яго брат грамадскі дзеяч і кампазітар Альбін Стаповіч. Захавалася хата, у якой яны жылі. У ёй пачынае стварацца музей.

БЫСТРЫЦА — старажытнае мястэчка над берагам Віліі. Тут Ягайлам быў заснаваны адзін з першых на сучасных беларускіх землях касцёлаў. Захаваны пабудаваны ў XVIII стагоддзі. Мясцовыя жаночы гурт добра выконвае польскія і беларускія песні. Малынічыя пейзажы.

ВАРНЯНЫ (Вароны па-літоўску) — мястэчка на скрыжаванні дарог, вядомае з XV стагоддзя. Сядзіба належала Абрамовічам, якія ў XVIII стагоддзі стварылі тут адзіны ў Беларусі комплекс з сельскай тыпавай забудовай. Прызначаны для прыгонных сялян і рамеснікаў тыпавыя домікі на рынку захаваліся да нашага часу. Пры жаданні і сродках іх можна пераабсталяваць у даволі прывабнае жыллё для турыстаў. Захаваліся таксама касцёл у стылі ракако, дзве двухпавярховыя камяніцы побач, былая карчма, парк, былы млын, рамантычная вежа на востраве

пасярод сядзібнага става.

ВАРОНА — сядзіба з паркам (засталіся рэшткі). Захаваны касцёл з рэнесансным фасадом (у даведніках часта ён выдаецца за барочны). Нядаўна касцёл адноўлены.

ГЕРВЯТЫ (Жураўкі па-літоўску) — мястэчка, якое раней належала Віленскаму біскупству, а пазней Дамейкам. Стагоддзе адзначыў яго неагатычны касцёл, каля якога ёсць багаты дэндрарый. У Гервятах склаўся літоўскі фальклорна-песенны ансамбль, які можа ўпрыгожыць любую турыстычную імпрэзу. Літоўская мова выкладаецца ў мясцовай школе.

ГРЫ — вялікая вёска з літоўскім насельніцтвам, якое зберагло ў мове, фальклоры, звычаях, рамёствах старадаўнія і непаўторныя этнічныя традыцыі. Аб'ект увагі даследчыкаў. На малынічых могілках захаваліся старыя пахаванні, капліца. У вёсцы развіта мастацкая самадзейнасць.

ГУДАГАЙ — мястэчка з драўляным касцёлам XVIII стагоддзя, які раней належыў кляштару кармелітанаў. У ім знаходзіцца шырока вядомы і прызнаны пудатворным абраз Маці Божай Гудагайскай. Месца летніх фестываляў (кірмашоў).

ГУДАГАЙ — пасёлак з пагранічнай чыгуначнай станцыяй, куды можна даехаць на цягніку Вільнюс — Мінск. Захаваны мураваны вакзал 1870-х гадоў, адзін з першых на Лібава-Роменскай чыгуныцы. У мясцовай сярэдняй школе існуе гісторыка-краязнаўчы музей Гудагайскай зямлі, зямлі нападзенага племя гудаў. Каля Гудагаю, па дарозе ў бок вёскі Палушы, знаходзіцца старадаўня курганная могілка. Непадалёку — помнік вязням фашысцкага канцэнтрацыйнага

лагера для ваеннапалонных, які месціўся ў старой школе (будынак захаваны).

ДРАВЯНІКІ — сядзіба Альбекаў, землеўласнікаў каўказскага паходжання. Захаваліся дом, у якім знаходзілася пачатковая школа, і часткова парк. Пасля закрыцця школы тут мяркуецца размясціць паляўнічы домік для замежных ахвотнікаў. Побач з сядзібай знаходзіцца Альбекава гара, якую відаць з-пад самага Вільнюса. На ёй пахаваны інжынер

і генерал Блажаевіч, заслужаны для каўказскіх народаў.

ДУБНІКІ — сядзіба, якая ў XIX стагоддзі належала Мінэйкам. У іх гасцяваў польскі прэзідэнт лаўрэат Нобелеўскай прэміі Генрык Сянкевіч. Тут ім былі напісаны або распачаты некалькі твораў. Захаваны палац, у якім цяпер знаходзіцца шпіталь. Пры ўмове перасялення хворых у будынку можна абсталяваць нумары для польскіх турыстаў, якія захочуць пажыць у пакоях, дзе тварыў славу раманіст.

ЖУКОЙНІ ЖАЛЯДСКІЯ не-

які час з'яўляліся мястэчкам. Ордэн кармелітаў заснаваў тут кляштар і касцёл (1621). Цяперашні драўляны касцёл пабудаваны значна пазней.

КАМАРЫШКІ — агаленне (разрэз) міжледніковых глін на рацэ Страча, за 50 метраў ад Полацкага тракта. Вышыня 4 метры. Пад марэннымі адкладаннямі захаваліся рэшткі арктычных прыледніковых раслін. У 1963 годзе абвешчаны помнікам прыроды рэспубліканскага значэння.

КЛЮШЧАНЫ — мястэчка з касцёлам, у якім адраўляў набажэнствы Казімір Сваяк. Каля касцёла ўстаноўлены памятны знак у гонар беларускага паэта і святара Янкі Быліны (Семашкевіча), які нарадзіўся непадалёку ў Лакцянах. На ключчанскіх могілках пахаваны беларускі грамадскі дзеяч Адольф Клімовіч.

КЯМЕЛШКІ — мястэчка каля мяжы з Літвой. У касцёле XVIII стагоддзя захаваліся старадаўнія абразы. У Кямелішках актыўна дзейнічае польская нацыянальная супольнасць.

КУПШКІ — каля вёскі, недалёка ад мяжы з Літвой, Купішкі вялікі камень, помнік прыроды рэспубліканскага значэння.

ЛОША — вёска і сядзіба, якая ў пачатку XX стагоддзя належала сенатару Дабжынскаму, звязанаму сваяцтвам з Львом Талстым. Унук сенатара Леў Дабжынскі шырока вядомы ў Літве, Польшчы і Беларусі як мастак. Скончыў жыццё пры загадкавых абставінах, пахаваны каля мясцовай капліцы (пляменнікам з Гданьска пастаўлены помнік). У мясцовай бібліятэцы захоўваюцца копіі твораў Л. Дабжынскага.

МАЛІ — вялікае сяло. Захаваліся рэшткі сядзібы, што ў другой палове XIX стагоддзя належала першаму консулу Расіі ў Японіі вядомаму вучонаму Іосіфу Гашкевічу, які тут закончыў жыццёвы шлях. Каля вясковага дома культуры ўстаноўлены прысвечаны яму памятны знак, а ў доме культуры ёсць музейны пакой. У Астраўцы ўзвышаецца бюст І. Гашкевіча.

МІХАЛШКІ — старадаўняе мястэчка над берагам Віліі. Некалькі стагоддзяў належала Бжастоўскім, якія заснавалі тут кляштар аўгустынцаў, пабудавалі (1653) касцёл. Унутры яго афармляў у стылі барока знакаміты італьянскі скульптар П. Перці, той самы, што аздабляў і касцёл святых Пятра і Паўла ў Вільні. У Міхалішках нарадзіўся вядомы яўрэйскі і амерыканскі паэт Менке Кац.

ПАДОЛЬЦЫ — сяло з рэшткамі былой сядзібы. У мяс-

овай школе ёсць музейная экспазіцыя этнаграфічна-краязнаўчага і літаратурнага характару.

ПОЛАЦКІ ТРАКТ — старадаўні шлях, абсаджаны дрэвамі, вядзе на Вільнюс (ранейшую Вільню). Па ім несумненна ехалі Францішак Скарына, Сімяон Полацкі, Янка Купала, Ігнат Буйвіцкі, Максім Танк. Шлях варты "Помніка дарозе", падобнага таму, які стаіць у Мясце пад Малдзечнам.

РЫМДЗІЮНЫ — вялікае сяло, у якім знаходзіцца Літоўскі культурна-асветны цэнтр. У ім працуюць літоўская і беларуская школы. Пачалося стварэнне этнаграфічнага музея.

САРАЧАНСКІЯ АЗЁРЫ — гідралагічны заказнік рэспубліканскага значэння. Вада тут не забруджана радыяцыяй і прамысловымі адходамі.

ТРОКЕНІКІ — сядзіба з палацам, пабудаваным у псеўдабарочным стылі. Тут нарадзіўся польскі і англійскі мастак Мар'ян Богуш-Шышка. У мясцовай бібліятэцы выстаўлены яго творы, падараваныя яго ўдавой.

Як бачым, у Астравецкім раёне ёсць нямала памятных мясцін, цікавых для беларускага, літоўскага, польскага і рускага турыста. На жаль, яны малавядомы (на карце "Сядзібы Беларусі" не абазначаны ніводны аб'ект з гэтага раёна). Іх можна было б лёгка ўключыць (поўнасю або часткова) у адзін або некалькі маршрутаў. Мінскія турысты, якія гуртуюцца вакол "Беларускай хаткі", ужо даўно адкрылі для сябе малынічасць і непаўторнасць астравецкай зямлі (тут каля 20 азёраў, рэкі Вілія, Ашмянка, Лоша і Страчанка, адгор'і Ашмянскага ўзвышша).

Для турыстаў, у тым ліку аматараў сельскага турызму, можна распрацаваць некалькі маршрутаў (спадзяюся, што гэта зробіць мясцовае грамадскае аб'яднанне "Вільняры"). Літоўцаў зацікавіў бы шлях праз Варону і Варняны ў Гервяты, Рымдзюны і Гры. Палякі з задавальненнем наведлі б (назваю па дарозе з Ашмян) Гудагай, Лошу, Астравец, Варняны, Варону, Трокенікі, Быстрыцу, Кямелішкі, Міхалішкі. Беларусы — тое ж самае, а яшчэ Падольцы, Барані і Ключчаны. Ёсць што паказаць рускім, амерыканцам, яўрэям.

— Працяг будзе. —
Адам МАЛЫДЗІС.
НА ЗДЫМКАХ: Астравецчына запрашае; вежа ў Варнянах; касцёл у Гервятах; дарога кліча. Фота Івана ПЕТРЫКА.

Уражання

Сугучнасць аўтэнтчнага фальклору

Беларуская мастачка Святлана КЛЕПІКАВА — пра міжнародныя фальклорныя фестывалі ў Літве

Святлану КЛЕПІКАВУ ведаю даўно — на традыцыйных народных святах яна вылучаецца сваім густоўным, стылізаваным пад даўніну, народным строем, а таксама ўдзелам у абрадавых дзях. То бачу яе з сябрамі на Гуканні вясны ў Музеі драўлянага дойлідства і побыту ў Строчыцах пад Мінскам, то на Купаллі ў глухім куточку Віцебшчыны, куды прыехалі і сяброўкі з Эстоніі, то летам у экспедыцыі на Лепельшчыне, то раптам раздаецца тэлефонны званок, і яна просіць паказаць відэафільмы пра Жаніцьбу Цярэшкі ў Докшыцкім раёне... Да гэтага, спецыяльнага выпуску нашай газеты, сталася нагода пагутарыць з ёю пра фестывалі ў Літве і яе сяброўства з літоўскімі даследчыкамі традыцыйнай культуры і такімі ж аматарамі фальклору, як яна і яе сябры. Святлана выкладае ў Беларускім мастацкім вучылішчы імя Глебава, а яе вучаніца Вольга Дзядовік стала сяброўкай (на фота Вольга — злева, а Святлана справа), яны разам з Настай Глушко і іншымі студэнткамі Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў стварылі аматарскі фальклорны гурт "Дэсань".

вінтасе. Такім чынам, і ў гэтым годзе змаглі паказаць сваю традыцыйную куклуру.

— А чаму беларусы нерэгулярна дасылаюць туды свае гурты? У нас жа шмат носьбітаў традыцый, і традыцыі гэтыя захоўваюцца, дарэчы, у жывых формах, чаго ўжо няма або вельмі мала ў Еўропе.

— Ведаецца, гэтым фестывалем цікавіцца аматары, яны і арганізуюць паездкі фальклорных калектываў, просяць, каб выступленні сваіх прадстаўнікоў спансараваў раённы аддзел культуры (транспарт, а пры магчымасці і камандзіравачныя расходы). Самі мы ездзім за свой кошт, бо нам гэта цікава.

У 2004 годзе гурт "Дэсань" пабываў у Літве, дзе недалёка ад Каўнаса на тэрыторыі музея этнічнай культуры "Вількія" спраўляліся Запусты (тое, што ў нас Масленіца) з гульнямі і танцамі, дзе палілі вялізную ляльку-карнавал. Ля музея "Вількія" і недалёк, на тэрыторыі гаспадаркі прадпрыемства, які займаецца сельскім турызмам, знаходзіцца парк драўляных скульптур. Пачатак яму даў пленэр каплічак, у якім браў удзел і беларускі мастак Тодар Кашкурэвіч. У 2001 годзе ён ездзіў туды з Юзэфам Міхайлоўскім як музыка, а затым у 2004-м — як мастак. А музей тут вельмі цікавы. У гэтай мясцовасці жылі браты Антанас і Ёнас Юшкі, якія аднавілі літоўскую мову, склалі ў XIX стагоддзі слоўнік. Другі год мы выступаем з Тодарам, спяваем у суправаджэнні дуды ў Беларусі і за яе межамі. У гэтым складзе наш гурт называецца "Эса" ад назвы рэчкі пад Лепелем. У вёсках па берагах гэтай рэчкі мы запісалі песні, якія і выконваем. За адно з нашых выступленняў у музеі "Вількія", дзе мы прадставілі рэканструкцыю спеваў пад дуду, нам падзякавала жонка дырэктара і ўручыла на памяць драўляныя птушачкі, якія вырабляе сама (на здымку яна справа). Акампанаванай нам разам з Тодарам літоўскай музыка Гвідас Кавэра (на гэтым жа здымку ён злева).

— Летась вы таксама ездзілі ў фальклорны летнік у Літву. Дзе ён знаходзіўся і што цікавага там адбылося?

— У 2004 годзе ў Літве на беразе возера Кяртуоя быў арганізаваны міжнародны танцавальны летнік для моладзі. Гэта край дуды і сутарцінас (традыцыйны спеваў, танца і музыкі, якой больш за 2000 гадоў), тэрыторыя Аўшайці. Прадстаўнікі кожнай краіны знаёмілі са сваімі традыцыйнымі танцамі, і гэта было вельмі цікава. Мы ўдзельнічалі ў Свяце расы (або па-нашаму Купалле), на якім было шмат цікавых гульняў, некаторыя з іх падобныя на тэа, што ладзіліся падчас гэтага свята ў Полацкім раёне Віцебскай вобласці. У гэтым годзе ў чэрвені-ліпені такі летнік адбыўся на тэрыторыі Польшчы ў Сувалках. Мы там пабывалі, і ўражання незабыўныя...

— Кожныя 2 гады ў верасні ў Літве праходзіць міжнародны фестываль інструментальнай народнай музыкі "Гражыне"...

— Там прадстаўлены розныя народныя інструменты. Летась на гэтым фестывалі пабывалі нашы беларускія мастакі і музыкі Тодар Кашкурэвіч і Аляксандр Лось, якія іграюць на дудзе, скрыпцы, ліры, самі вырабляюць музычныя інструменты. Апошні фестываль праходзіў у Кернаве і Вільнюсе, наступны адбудзецца ў верасні 2006 года.

Рэгіна ГАМЗОВІЧ.

Шматгалоссе "Рута" квітнее ў Лідзе

— Радуе, што лідскія літоўцы адчуваюць сябе ў старажытным горадзе Лідзе гэтак жа камфортна, як беларусы, палякі і рускія, што літоўская абшчына сустракае тут разуменне і пацярпелі мясцовых улад, — такую думку выказала на ўрачыстасці з нагоды пяцігоддзя грамадскага аб'яднання "Рута" гаспадарка з Вільнюса Ніеля Бальчунене. У сваю чаргу намеснік старшыні Лідскага райвыканкама Антон Глушніцкі ахарактарызаваў "Руту" як дружную і ініцыятыўную грамаду, якая цікава ладзіць культурна-асветніцкую работу са сваімі сучаснікамі.

Старшыня "Руты" Марына Міцкокевіч у ліку набыткаў грамадскай арганізацыі назвала нядзельную школу, фальклорны гурт пад кіраўніцтвам Віктараса Хлябовіча, правядзенне тэматычных вечароў, прысвечаных нацыянальным традыцыям, экскурсіі ў Літву і іншае. Аб шматбаковай дзейнасці літоўскага аб'яднання ў Лідзе расказала прымаркаваная да сціплага юбілею фотавыстава.

З цёплымі словамі прывітання да "Руты" звярнуліся савецкі Пасольства Літоўскай Рэспублікі ў Мінску Марус Янукніс, старшыня аб'яднання літоўскіх суполак Беларусі, колішні кіраўнік літоўскага камітэта ў Лідзе Віктарас Вільчынскас, старшыня гарадской арганізацыі Таварыства беларускай мовы імя Ф.Скарыны Станіслаў Суднік і іншыя.

Як і належыць у такіх выпадках, аб'яднанню-юбіляру былі ўручаны падарункі, яму прысвячаліся песні як лідчан, так і гасцей з Вільнюса.

Аляксандр ЖАЛКОЎСкі.

— Да вас на спеўкі кожны чацвер у Студэнцкае этнаграфічнае таварыства прыходзяць студэнты з розных навучальных устаноў Мінска, аднак ваш спеўны гурт існуе сам па сабе, мае свае задачы і рэалізуе іх у зыкі колам. Ведаю, што вы займаліся на курсах літоўскай мовы, у сваіх паездках у Літву вучыце літоўскія песні і танцы, цікавіцеся народнымі строямі, чытаеце спецыяльную літаратуру па літоўску. Навошта гэта людзям, якія вывучаюць беларускі аўтэнтчны фальклор? І яшчэ. У вашага гурта такая дзіўная назва... Што яна азначае?

— "Дэсань" — гэта ткацкі тэрмін: узор у ткацтве. Мы пачалі спяваць у гурце Ірыны Мазюк, выкладчыцы кафедры касцюма і тэкстылю Беларускай акадэміі мастацтваў, якая вучыла нас дакладна пераймаць традыцыйныя спеваў, спяваць адкрытым голасам, як народныя спявачкі, а развучвалі мы песні з аўдыёкасет. Наша цікавасць да ткацтва, вырабу паясоў, народнага адзення спалучалася са спевамі.

Потым самі сталі ездзіць у экспедыцыі, чытаць цікавіцца тым, як фіксуецца і вывучаецца традыцыйная культура ў нашых суседзях. Да дзяўчат далучыліся і хлопцы, мы сталі ездзіць у краіны Балтыі, з цікавасцю заўважалі нейкія агульныя рысы або падабенства ў мелодыях, спевах, адзенні, гучанні музычных інструментаў. Наш гурт якраз займаецца гэтым, адсюль і такая назва. А традыцыйную культуру неабходна вывучаць у межах этнічных рэгіёнаў, якія не заўсёды супадаюць з дзяржаўнымі межамі. Да прыкладу, нашы этнічныя землі ёсць і на тэрыторыі Расіі, і на тэрыторыі Літвы і Латвіі, нам цікава знаёміцца не толькі з культурай гэтых рэгіёнаў, але і вопытам суседзяў па яе фіксацыі.

Вось, прыкладна, кніжка, выдадзеная летась у Літве "Песні, сутарцінас і інструментальная музыка з Аўшайці" (гл. вокладку да кнігі) — вынік працы супрацоўнікаў Інстытута літоўскай літаратуры і фальклору, у якой прадстаўлена карта гэтага рэгіёна Літвы, запісы песень і інструментальнай музыкі 1935-1941 гадоў з тэкстамі і нотамі, фотаграфіямі тых людзей, ад якіх яны запісаны, звесткамі пра іх, а

таксама — пра тых, хто зрабіў запіс. У дадатак да кнігі — 2 аўдыядыскі. Сучаснае зручнае, змястоўнае выданне, зробленае з любоўю да сваёй традыцыйнай культуры.

— Цікава тое, што літоўцы не толькі збіраюць, захоўваюць, фіксуюць сваю традыцыйную культуру ў падобных выданнях, але і клапаціцца, каб гэтай спадчынай карысталася моладзь. Яны рэгулярна право-

танцаваць, паказваюць свае народныя музычныя інструменты, азнаёміць з адметнымі рэгіянальнымі або некаторымі абрадавымі стравамі, рамяствамі і іншымі этнічна адметнымі рысамі сваёй традыцыйнай культуры. Гэта павінны быць людзі рознага ўзросту, якія захоўваюць гэтую культуру. "Балтыка" прадставіла звычайна аўтэнтчны фальклор, гістарычныя традыцыі, іх натуральнае развіццё і рэканструкцыі. Мы

дзяць вялікія фальклорныя міжнародныя фестывалі, на якіх можна пабачыць сучасных носьбітаў традыцыйнай культуры з розных краін і паказаць сваіх.

— Штогадовы міжнародны фестываль "Балтыка" праводзіцца з 1987 года і праходзіць па чарзе ў Літве, Латвіі і Эстоніі, а запрашаюцца на яго прадстаўнікі краін усяго балтыйскага рэгіёна — сюды прыязджаюць немцы, палякі, нарвежцы, шведы, фіны і іншыя, у тым ліку і беларусы. Беларусь хоць і не мае выхаду да Балтыйскага мора, але тут пачынаюцца або праз яе працякаюць рэкі, якія ўпадаюць у яго. У 1996 годзе на фестываль "Балтыка" ездзіў беларускі спеўны гурт "Гуды", а ў 2003 годзе "Ліцвіны". У гэтым годзе фестываль прайшоў у ліпені ў Вільні і іншых гарадах Літвы. Трэба было прадставіць гурт у народных самаробных строях, абутку і галаўных уборах, ён павінен быў спяваць

падумалі, што цалкам адпавядае гэтаму адзін з гуртоў Любанскага раёна Мінскай вобласці "Верабейкі", які стварыў выдатны збірнік і даследчык традыцыйнай культуры Любаншчыны Сяргей Выскварка.

Кіраўніцтва раёна знайшло магчымасць адправіць гурт на фестываль (дарогу ўдзельнікам фестывалю аргамітэат не аплочваў). Разам з "Верабейкамі" паехаў цымбаліст з вёскі Барань Барысаўскага раёна Іван Швайбовіч, а таксама ўдзельніца нашага гурта Наста Глушко. Яна мае яшчэ малую дачушку, аднак адправілася на фестываль з ёю і дэманстравала традыцыйныя стравы беларускай народнай кухні — гатавала бліны з мачанкай і кулазу). Пасля мерапрыемства ў Вільні ўдзельнікі фестывалю раз'ехаліся па розных малых гарадах Літвы. Беларусы разам з фальклорнымі гуртамі з Літвы, Нарвегіі і Македоніі выступала ў Кернаве і Шэр-

МІНСК!

Днямі старажытны Мінск адзначыў сваё 938-годдзе. Недалёка ўжо той час, калі яму споўніцца тысяча гадоў. Як і ўсякая еўрапейская сталіца, горад пашыраецца ў сваіх межах, упрыгожваецца новымі пабудовамі. На вуліцах становіцца ўсё больш вялізных канструкцый і шыкоўных магазінаў. Аднак мінчане беражліва адносяцца і да захавання старых кварталаў. Іх засталася няшмат. Горад, які знаходзіўся на перакрываванні важнейшых еўрапейскіх шляхоў, руйнаваў, рабавалі, палілі заваёўнікі, што прыходзілі сюды. Далёка не ўсё зруйнаванае аднаўлялася. А разбурэнні, якія спазнаў Мінск падчас апошняй вайны, і наогул былі катастрафічнымі: 80 працэнтаў гарадскіх кварталаў пасля вызвалення Мінска ў ліпені 1944 года ляжалі ў руінах. Таму і атрымліваецца, што стары па ўзросту горад мае маладое аблічча, і твар яго вызначаюць сучасныя мікрараёны.

Страта гістарычных архітэктурных і культурных каштоўнасцей прымуслі Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь распрацаваць і зацвердзіць комплексную праграму рэканструкцыі, рэстаўрацыі і добраўпарадкавання гістарычнага цэнтру Мінска на 2004-2010 гады. Гістарычны цэнтр, дзе знаходзіцца большая частка архітэктурных помнікаў XVI—сярэдзіны XIX стагоддзя, складаецца з Верхняга горада (зэта сучасная плошча Свабоды і кварталы старадаўняй забудовы, абмежаваныя з усходу Свіслаччу, з захаду — вуліцамі Раманаўская Слабада і Гарадскі Вал, з поўначы — вуліцай Няміга і з поўдня — вуліцай Інтэрнацыянальнай), Ракаўскага і Траецкага прадмесцяў. Менавіта там і вядуцца работы па аднаўленню гістарычных помнікаў.

Уздоўж вуліцы Гандлёвай і былой Лаўскай набярэжнай

створана гандлёвая зона. Гаворка ідзе пра адноўлены помнік архітэктуры пачатку XIX стагоддзя — Гандлёвыя рады. Знадворку яны нічым не адрозніваюцца ад тых, што былі тут раней. Але інтэр'ер і змест значна зменены.

Археалагічныя раскопкі і вывучэнне старых планаў забудовы Мінска дазволілі зразумець, у які час Рады былі пабудаваны, як выглядалі. У канцы XVIII стагоддзя ў Мінску налічвалася 95 мураваных крамаў. З гэтых гандлёвых пабудоў захавалася сем больш позніх, якія знаходзяцца на вуліцы Герцэна, дзе размяшчаецца архіўнае сховішча.

У сярэдзіне 1870-х гадоў рады называліся мяснымі, а ў пачатку XX стагоддзя тут мясіліся малочныя, мясныя, каўбасныя і бакалейныя крамы, магазін гатовага адзення, майстэрні краўца і абіўшчыка мэблі, пасудная лаўка і нават гарадская дэзінфекцыйная камера.

Гандлёвыя рады моцна пацярпелі ў гады Вялікай Айчыннай вайны. Яшчэ частка з іх была знесена на рубяжы саракавых-пяцідзесятых гадоў, астатнія ператварыліся ў жылыя дамы. Работы па аднаўленню Гандлёвых радоў завяршыліся ў 2003 годзе, і помніку нададзены былы выгляд.

У пачатку 2004 года завяршыліся работы па аднаўленні гарадской Ратушы. 13 верасня 2002 года, напярэдадні свята горада "Чароўны Мінск", у скверы на плошчы Свабоды ў фундамент Мінскай ратушы старшыня Мінгарвыканкама Міхаіл Паўлаў і старшыня Мінскага гарадскога Савета дэпутатаў Уладзімір Папкоўскі заклалі першы камень. Будаўніцтва блаславіў Мітрапаліт Мінскі і Слуцкі Філарэт, Патрыяршы Экзарх усяе Беларусі.

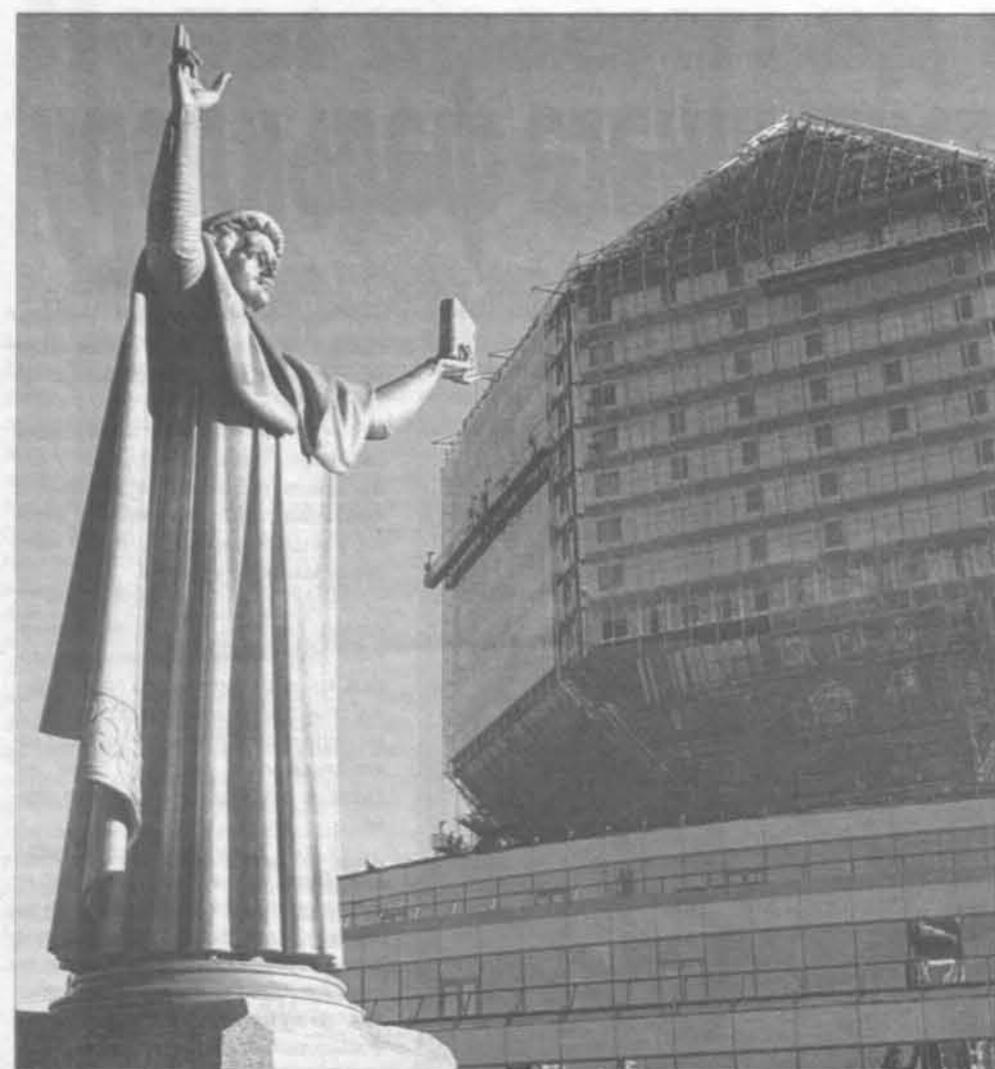
Гісторыя ратушы цесна звязана з гісторыяй магдэбургскага права, якое Мінск атры-

маў 14 сакавіка 1499 года. Ратуша і будавалася ў першую чаргу для таго, каб у ёй размяшчаўся магістрат — орган самакіравання горада. Пабудавалі ратушу ў канцы XVI стагоддзя на тэрыторыі Верхняга рынку на Саборнай плошчы (цяпер — плошча Свабоды) з лаўкамі, хлебнымі крамамі, камерай для раскрою і продажу тканіны.

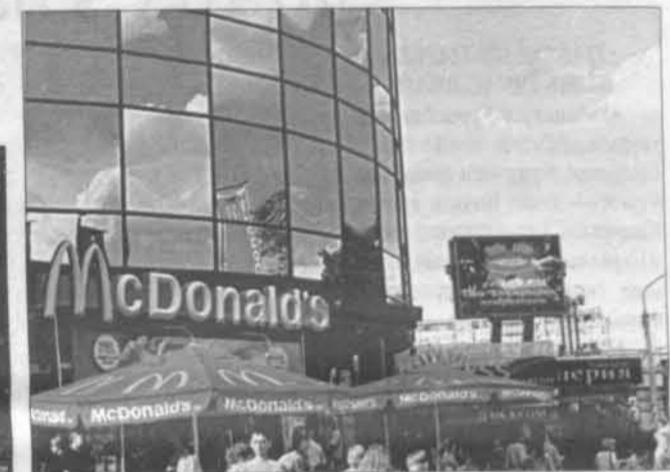
Першы будынак ратушы быў драўляным, але невядома, дзе ён размяшчаўся. Каменны будынак, які быў узведзены замест старога ў 1582 годзе, знаходзіўся на Саборнай плошчы. Пасля таго, як у 1795 годзе было адменена магдэбургскае права, у 1851 годзе прынялі рашэнне аб зносе ратушы. Разбурана яна была ў 1857 годзе з-за таго, што займала шмат месца на галоўнай плошчы і закрывала від на саборную царкву.

Праект аднаўлення Мінскай ратушы распрацаваўся пад кіраўніцтвам архітэктара Сяргея Багласава на працягу некалькіх гадоў. Дапамагалі таксама гісторыкі, якія займаліся вывучэннем матэрыялаў архіваў Мінска, Вільнюса, Варшавы, Санкт-Пецярбурга. Каштоўнымі аказаліся і звесткі археалагічных раскопак 1970-1980-х гадоў.

Унутраная планіроўка помніка не поўнасьцю супадае з той, якая была раней. Захаваліся яе галоўныя элементы. На паверсе, дзе раней размяшчаўся магістрат, зараз ратушная зала для пасяджэнняў і прыёму гасцей. На другім — музей Мінска, экспазіцыя якой расказвае пра гісторыю і выдатныя мясціны горада. У вялікай экспазіцыйнай зале пад шкляным купалам ўстаноўлены макет гістарычнага цэнтру Мінска пачатку XIX стагоддзя. У падвальнай частцы ратушы захоўваюцца элементы бруку і цаглянай кладкі.

сучасны і старажытны

Рэканструяваны і сквер, што адносіцца да ратушы: разбіты дзве авальныя алеі з пасаджанымі таполямі, устаноўлены чыгунныя ліхтары і лаўкі ў стылі "рэтра". Запланавана, што на адной з алей сквера будзе размешчана скульптурная выстава "Жыхары старога Мінска", дзе можна будзе сфатаграфаванца з вядомымі беларускімі дзеячамі XIX стагоддзя: мастаком Ваньковічам, пісьменнікам Дуніным-Марцінкевічам, кампазітарам Манюшкам.

Помнік адноўлены з сучасных матэрыялаў. Фасад будынка афарбаваны ў белы колер. Дах — стальны, купал пакрыты ліставой меддзю. На 32-мятровай вежы з флюгерам устаноўлены гадзіннік і герб горада.

У мінулым годзе Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка падпісаў распараджэнне аб аднаўленні яшчэ аднаго гістарычнага помніка пачатку XX стагоддзя — гасцініцы "Еўропа".

Некалі яна знаходзілася на вуглу сучаснай плошчы Свабоды і вуліцы Леніна. На яе месцы яшчэ ў пачатку XIX стагоддзя стаяла гасцініца, якая належала сям'і Паляк. Гэта быў невялікі двухпавярховы будынак, у якім спыняліся многія падарожнікі. У сярэдзіне XIX стагоддзя да гасцініцы быў прыбудаваны трохпавярховы корпус. Пасля пажару 1884 года гасцініца была рэканструявана — вышыня ўсіх частак стала роўнай тром паверхам — і стала называцца "Еўропа".

У 1906-1908 гадах "Еўропа" перабудавана ў стылі мадэрн. Гэта была самая вялікая пабудова ў дарэвалюцыйным Мінску. У той час у гасцініцы змяшчаўся рэстаран А.Саўлевіча, жаночая і мужчынская цырульні, чытальная зала і кніжная крама. У кожным са 130 нумароў "Еўро-

пы" былі тэлефон, умывальнік, электрычнасць, вадзяное ацяпленне, ванна. Дзейнічаў ліфт. Да цягнікоў з гасцініцы высылаліся аўтамабіль ці конны экіпаж, каб сустрэць і прывезці наведвальнікаў.

Будынак гасцініцы "Еўропа" быў разбураны нямецка-фашысцкімі захопнікамі ў гады Вялікай Айчыннай вайны.

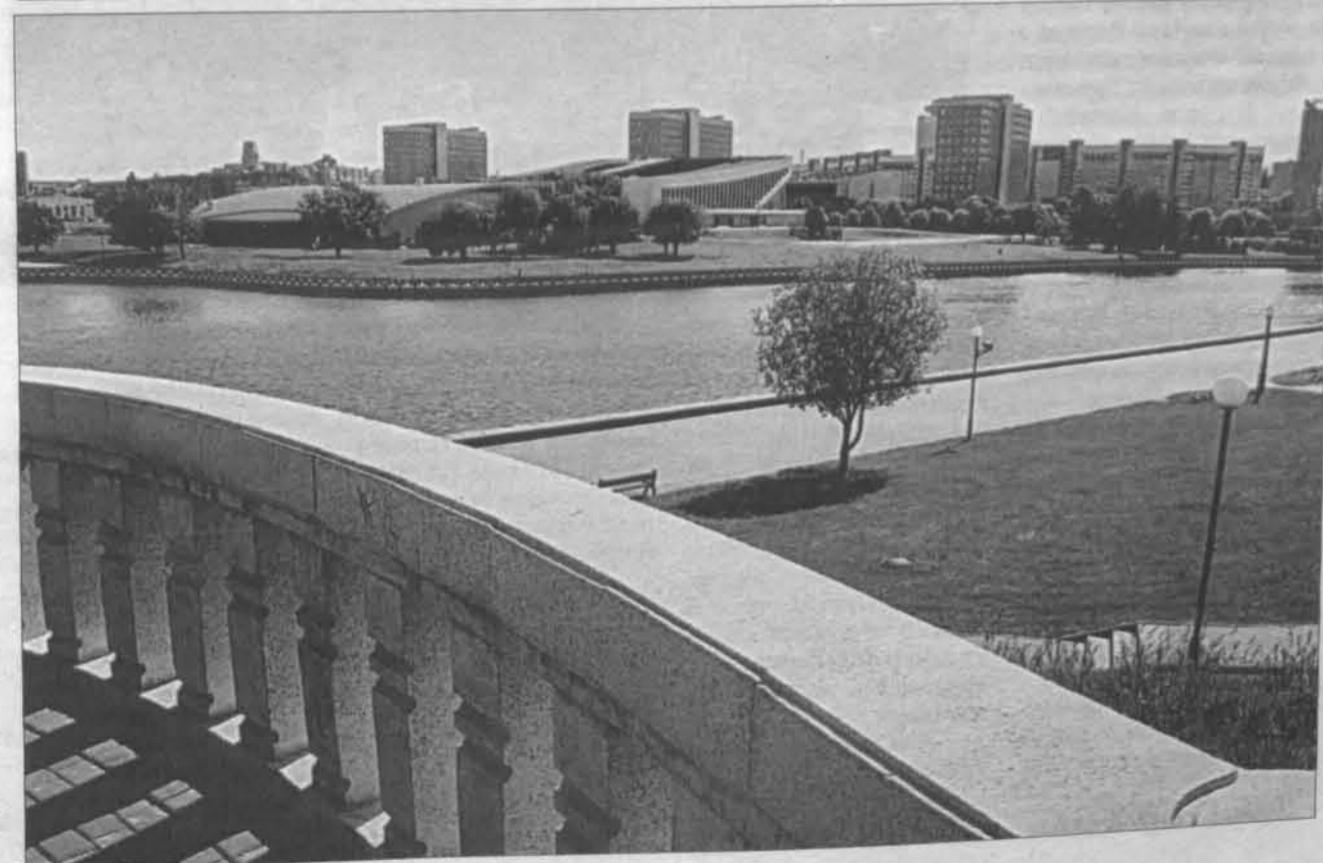
Аднаўленне "Еўропы" ўжо пачалося. Плануецца, што гэта будзе пяцізоркавая гасцініца. Для гэтага адведзены два гады, і ў 2006 годзе на плошчы Свабоды з'явіцца яшчэ адзін бясцэнны будынак старога Мінска, які будзе нагадваць пра нашу гісторыю.

Апошняй архітэктурнай падзеяй Мінска стала ўвекавечанне Скарыны. Напярэдадні адкрыцця новага будынка Нацыянальнай бібліятэкі на яе тэрыторыі быў устаноўлены помнік першадрукару.

Ідэя стварэння помніка з'явілася каля пятнаццаці гадоў таму. Тады быў аб'яўлены конкурс, у якім перамог творчы калектыў на чале са скульптарам Аляксандрам Дранцом. Гэта праца была прызнана лепшай сярод дваццаці аднаго праекта, але гарачыя спрэчкі выклікала пытанне, дзе навечна прапішацца помнік. Статуя Скарыны, якая была выраблена на Мінскім скульптурным камбінаце, доўга чакала свайго часу. І дачакалася. Месца ля ўваходу ў будынак Нацыянальнай бібліятэкі прымірыла ўсіх.

Архітэктурны экскурс у гісторыю Мінска захапляльны і пазнавальны. І вынік яго не менш парадаксальны: кожны вандроўнік захоўвае ў памяці свае адкрыцці, свой вобраз Мінска.

Кацярына НЕМАГАЙ.
Фота Сяргея ДЗЕНІСЕНКІ
і БелТА.

Алесь МАЦКЕВІЧ

Віражы лёсу

Нататкі з падарожжа да дачкі ў Францыю

ПАБАЧЫЦЬ ПАРЫЖІ БЫЦЬ ШЧАСЛІВАЙ

На шляху ў Грэнобль, дзе мелася адбыцца знаёмства з бацькамі будучага зяця, мы ўтрох — дачка Вольга, жонка Кацярына, і я — правялі дзень у Парыжы. Ля Эйфелевай вежы мне ўспомніўся выпадак з дзяцінства.

На палянку Пляцініцкага лесу збегліся ўсе: малыя і старыя. Усім было цікава паглядзець на цуд.

А цудам быў трыганаметрычны пункт, які ў народзе называюць "маяк". Яго пабудавалі чырвонаармейцы ўвесну саракавога года. З аб'ясненых бярвенняў яны ад зямлі вышэй лесу склалі конус. І вось будоўля закончана. Замцавана квадратная пляцоўка наверх. Чырвонаармейцы нават спрабавалі прытанцоўваць на ёй.

Унізе, пад маяком, мноства дзіўных, якія хрысцілі і прыгаворваюць: яны, мусіць, рашылі дэбрацца да самага бога, маючы на ўвазе будаўнічоў-мантажнікаў "маяка".

...Прайшлі дзесяцігоддзі, і я разам з дачкой Вольгай і жонкай Кацярынай стаяў перад Эйфелевай вежай у Парыжы.

— Ну, што, паехалі? — запыталася Вольга, кінуўшы погляд у бок вежы.

— Я — не... — павяла плячыма маці, — ногі нешта расбеліліся. Тут пабуду, а вы з вышнімі паглядзіце на мяне.

Гвось яна — Вежа! Не думаў я, што пабачу яе. Ды яшчэ на прыпынку кожнага паверха змагу агледзець Парыж.

Гэта вежа была пабудавана па праекту Аляксандра Эйфеля для сусветнай выставы 1889 года як сімвал дасягнення тэхнікі XIX стагоддзя. Яна зроблена са сталі і ўначы вельмі прыгожа асветлена. Зраніцы збіраецца вялікая колькасць людзей, каб палобавалі гэтым цудам свету.

І сапраўды, дзіву даецца, што ў такі далёкі час была створана такая велічная пабудова!

Пачатак у №22-23 за б.г.

Калі забрацца на ўсю вышыню вежы, то можна агледзець увесь Парыж. Але на гэта не кожны адважыцца (усё-такі 300 метраў).

Вольга стаяла ля адчыненага акна, фатаграфавала, клікала, каб я падшоў да яе. А я кляў ліфта, абхапіўшы слуп, не мог зрушыць з месца, бо адчуваў вялікі страх. А шкада! Мог бы быць цікавы здымак на фоне Парыжа. Калі апусціліся на зямлю, Вольга заўважыла:

— А ты, татуля, такі бялоткі, нібы палітно.

— Гэта ад нязвычайнай вышыні, — растлумачыла маці.

Хоць я не падняўся на ўсю вышыню Эйфелевай вежы, усё ж пабачыў панараму Парыжа і Арку славы, праз якую рускі імператар уехаў у Парыж у снежні 1812 года. Ад свайго зяця Сільвана я ўжо ведаў пра павагу французам да сваёй гісторыі, іх палкі патрыятызм.

За кароткі час сватаўства ў Мінску Сільван даведаўся шмат цікавага з мінулага горада. Разам з Вольгай пабываў у музеях, наведаў тэатры.

Асабліваю цікавасць у яго выклікаў музей гісторыі Вялікай Айчыннай вайны. Сільвана ўразаў тое, якім страшэнным разбурэнням быў падвергнуты

гітлераўскімі захопнікамі Мінск і якім утульным, прыгожым горадам стала беларуская сталіца цяпер.

Мой французскі зяць як выжны рэальны, а не абстрактны гістарычны факт ўспрыняў тое, што Беларусь, якая была заходнім фарпостам Савецкага Саюза, першай прыняла удар фашысцкай Германіі.

Па ўсёй Беларусі ўзніклі партызанскія атрады і брыгады. Асабліва шырокі размах атрымаў партызанскі рух у Віцебскай вобласці на чале з Ф. Шмыровым. Разгром фашысцкіх гарнізонаў, знішчэнне

чыгунак — было іх адказам захопнікам.

Акупантам давялося нават здымаць з фронту рэгулярныя войскі, танкі, самалёты, іншае ўзбраенне, каб супрацьстаяць народным месціцам. Славутая рэйкавая вайна адчувальна паралізавала іх наступленне.

Гітлераўцы жорстка помсцілі жыхарам. Растрэлявалі цывільных людзей, не шкадуючы нават дзяцей і хворых.

— У Францыі таксама былі сілы, якія процістаялі гітлерызму, — адзначыў Сільван, — але прыродныя ўмовы былі розныя. На Беларусі, як вядома, шмат лясоў, азёр, рэк. Усё гэта спрыяла партызанскаму руху. У нас жа толькі на частцы тэрыторыі горы, лясы, а больш — раўнінная мясцовасць. Але барацьба працягвалася ўсюды. Мы ганарымся пэсцем патрыятаў па вуліцах Парыжа на чале з генералам дэ Голем.

...Ужо ў мірны час нарадзіліся беларуская дзяўчына Вольга і француз Сільван, а потым з'явіўся лёс, каб стварылася беларуска-французская сям'я.

Пасля кароткага прыпынку ў Парыжы і ўзыходжання на Эйфелеву вежу мы рушылі далей, у бок Грэнобля. Тут адбылася другая, заключная частка вяселля. Позна вечарам сабралася радня. Кожнаму хацелася адзначыць гэту важную падзею не толькі сваёй прысутнасцю, але і, зразумела, падарункамі.

Сталы былі застаўлены пітвам і закускою, але закліку "Горка", як у нас, не гучала. Тут усё веселяцца не так шумна, па сваіх правілах.

Нявестка Вольга (цяпер ужо не Мацкевіч, а Карон) павінна была сядзець на высокім п'едэстале і атрымліваць падарункі. Першым гэта зрабіў уладальнік атэляў. Невысокага росту, паўнаваты, у белым касцюме. За ім пайшлі астатнія ўдзельнікі ўрачыстасці. Нарэшце "маладая" спусцілася і селла побач са сваім нарачэным.

У плане вясельных мерапрыемстваў была паездка ў загарадны дом бацькі Сільвана. Калі надшоў час, вясельны картэж рушыў па шляху, які звязвае Грэнобль са Швейцарыяй. Машыны рухаліся марудна. Мільгацелі агеньчыкі фар, гучалі сігналы, якія апаважчалі наваколле. Калона наблізілася да мэты. Адрозна за каліткай — старажытная ліпа. Пад ёю накрытыя сталы — даніна традыцыі.

Узяўшыся за рукі, госці разам з малымі танчылі вакол ліпы, спявалі. Здавалася, вяселлю не будзе канца.

Потым Сільван і Вольга сталі побач са сваімі бацькамі, і Роберт падзякаваў гасцям за тое, што яны прыйшлі на гэта вяселле.

...Прайшла восень. Наступіла зіма, якой у Францыі пасутнасці няма, бо сняжынка, не далячышы да зямлі, тонуць у паветры.

Аднойчы, калі Сільван збіраўся на работу (ён працаваў інжынерам на электрастанцыі), прагучаў тэлефонны званок.

— Гэта пан Сільван? — спытаў жаночы голас.

— Так... Ён самы...

— Віншую вас з нараджэннем сына.

Значым: у Францыі лячэнне платнае, і за знаходжанне ў радзільнай палатне трэба плаціць грошы.

Сільван патэлефанаваў на працу аб гэтай радаснай падзеі і папрасіў дазволу, каб прывезці дамоў цяпер ужо дваіх членаў сваёй сям'і.

Сонечныя прамяні зіхатлівымі зайчыкамі на стрэхах дамоў салотаваці нараджэнню новага чалавека, майго ўнука Канстанціна.

НА ЗДЫМКАХ: французская частка вяселля; за плячыма, унізе — Грэнобль, гара, на якой стаім, завецца Бастыліяй. Побач са мной — Кацярына, Вольга і бацька Сільвана Роберт; вежа, пабудаваная па праекту Аляксандра Эйфеля для нас з жонкай стала рэальнасцю. Фота з сямейнага архіва.

Галіна СІВАЛАВА, дырэктар беларускай школы імя Францыска Скарыны:

"У Вільнюсе мы адчуваем сябе прыцягальным асяродкам беларускай культуры"

За межамі Беларусі існуе няшмат агульнаадукацыйных школ, дзе вядзецца выкладанне на беларускай мове. Сёння ёсць такая школа ў Латвіі, Польшчы, нядаўна адчынілася ў Башкірыі. У Літве ж існуюць пэўныя традыцыі беларускай адукацыі. Школа імя Францыска Скарыны ў Вільнюсе — асяродак беларускай культуры. Шэраг прадметаў у школе выкладаецца на беларускай мове. Спецкурс "Этнакультура Беларусі" знаёміць з этнічнымі асаблівасцямі нашага народа, яго менталітэтам, культурнымі традыцыямі. Школа з'яўляецца падмуркам для далейшага вывучэння беларускай мовы і культуры і сведчаннем таго, як беларусы за мяжой імкнуцца захаваць сваю нацыянальную адметнасць і перадаць яе сваім дзецям. Але тут ганарыцца не толькі тым, што выходзяць беларускія дзеці ў сваіх вучнях, але і якаснай адукацыяй, якую яны атрымліваюць. Пра гэта і іншае гутарка з дырэктарам школы Галінай СІВАЛАВАЙ, якая жыве ў Літве з 1979 года. "Я паланянка каханая, — кажа яна, — бо менавіта за ім паехала ў Вільнюс". З таго часу яе сын Павел паспеў скончыць школу імя Францыска Скарыны. Да таго, праўда, давялося павучыцца ў дзвюх іншых на розных мовах. Цяпер Павел Сівалаў — студэнт 5-га курса Універсітэта інфарматыкі і радыёэлектронікі ў Мінску.

— Колькі вучняў у вашай школе? — запыталася я ў Галіны Сівалавай.

— У 1994 годзе ў школе было 136 дзяцей, потым стала больш. Сяраз у Літве, як і па ўсёй Еўропе, — дэмаграфічны спад. Шмат моладзі пакідае краіну. Колькасць вучняў то змяншаецца, то павялічваецца. Цяпер у нас вучыцца столькі дзяцей, колькі было напачатку — у 1994-м годзе.

— Дзе працягваюць вучобу вашы выпускнікі?

— У гэтым годзе нашу школу скончылі 20 чалавек. Шэсць накіраваліся на вучобу ў Беларусь. Выбраві навучанне па наступных спецыяльнасцях: замежныя мовы, юрыспрудэнцыя, эканоміка турызму, медыцына. Характэрна, што нашы выпускнікі паступілі як у сталічныя ВНУ, так і ў Полацкі ўніверсітэт.

Астатнія працягваюць вучыцца ў Літве — Педуніверсітэце (мастацтва, выкладанне беларускай, рускай, літоўскай моў), Тэхналагічным універсітэце, Медыцынскім універсітэце, Дзяржаўным універсітэце (біяхімія). Тыя, хто не трапіў у ВНУ, паступілі ў каледжы, выбраві спецыяльнасць дызайнера, спецыяліста па інфарматыцы і бізнесу.

— Выходзіць, што ўсе вашы выпускнікі сталі студэнтамі?

— Так, у нас 100-працэнтнае паступленне. Пры гэтым, большасць трапіла на бясплатны аддзяленні. Толькі тры чалавекі паступілі на платнай аснове ў каледжы. Гэта гаворыць аб тым, што рэйтынг нашых адзнак (у нас няма экзаменаў) вельмі высокі. Усе тэсты праводзяцца на дзяржаўнай літоўскай мове. І нашы вучні праходзяць іх незалежна ад мовы навучання. Таму ўзровень падрыхтоўкі павінен быць вельмі высокі.

Праўда, ім прыйдзецца яшчэ пацвердзіць свае веды, бо ў літоўскіх ВНУ і каледжах існуе практыка пераводу на платнае навучанне ў выпадку, калі студэнт атрымлівае недастаткова высокія адзнакі. Суадносна тыя, хто навучаецца на платнай аснове і паказвае высокі ўзровень ведаў, можа трапіць на бясплатнае навучанне.

— Дзеці з якіх сем'яў вучацца ў вашай школе?

— Калі меркаваць па вучнях 12-га класа, пяць сем'яў — беларускія, 13 — змешаныя, у астатніх сем'ях беларусаў няма.

— Што прыцягвае людзей, якія не звязаныя з Беларуссю, у

беларускую школу?

— Мы падлічылі, што дзесці пятая частка дзяцей не мае ніякай сваяцкай сувязі з Беларуссю. Так, у нас навучаюцца ўкраінцы, яўрэі, рускія. Ды і сярод настаўнікаў ёсць літоўцы, палякі, яўрэі, рускія. Наша школа, на мой погляд, прыцягвае людзей свайй атмасферай. Педагогам надабаецца, што ў нас высокая якасць ведаў у вучняў, бо няма перагружанасці класаў, можна весці індывідуальную навукальна-выхаваўчую работу.

Акрамя таго, мы даём магчымасць вывучаць шмат моў. У школе з 1-га класа ідзе выкладанне на беларускай і літоўскай мовах. Спачатку беларуская мова з'яўляецца асноўнай мовай выкладання. Але з кожным годам з'яўляецца ўсё больш прадметаў, якія выкладаюцца на дзяржаўнай літоўскай мове — фізіка, астраномія, геаграфія Літвы, гісторыя Літвы, асновы бяспекі жыццядзейнасці.

Першая замежная мова — англійская, у старэйшых класах вучні могуць выбраць яшчэ адну. З першага класа нашы дзеці вучаюцца як замежную і рускую мову. Такім чынам, з самага пачатку дзеці вучаюцца чатыры мовы — рускую, беларускую, літоўскую і англійскую. Да чацвёртага класа ў нашай школе не ставяць адзнакі. А з пятага класа — 10-бальная сістэма адзінкі ведаў. Навучанне ў школе бясплатнае. Бацькам даводзіцца плаціць толькі за заняткі сваіх дзяцей у студыях, спартыўных секцыях.

— Якія галоўныя здабыткі і радасці?

— Галоўная радасць — гэта нашы дзеці. Школа штогод выдае лепшым сваім навучанцам прэміі. Слыны беларус, які кіраваў хорам "Сябрына", Юрый Зямніцкі перад смерцю пажадаў, каб ягоны спадкаемцы штогод плацілі прэмію нашым лепшым вучням стрэйшых класаў. Другую прэмію "За любоў да роднай мовы" заснаваў вільнюскі прадпрымальнік. Сёлета па рашэнні школьнай рады абедзве прэміі атрымала Маргарыта Стральчэня, выпускніца 12-га класа, якая паступіла ў Мінскі медыцынскі ўніверсітэт. Маргарыта — надвычай адораная асоба. Вясной у Рэспубліканскім палацы школьнікаў у Мінску праходзіла

сумесная выстава Маргарыты і яе сястры. Дзяўчына цудоўна спявае. І мову беларускую сапраўды ведае адметна.

Вельмі цешыць, калі да нас прыязджаюць госці, асабліва з Беларусі. На жаль, апошнім часам гэта адбываецца даволі рэдка. Ды і нам не так лёгка да вас выбрацца. Але ў гэтым годзе мы былі на экскурсіі ў Полацку, у арганізацыі якой нам дапамог аддзел адукацыі і мэрыя Полацка. Минулай восенню наведалі Мінск па запрашэнні гарадскога аддзела адукацыі. Нам вельмі спадабалася. Шкада, што такія магчымасці выпадаюць рэдка, бо яны вельмі падпітваюць наша імкненне да Беларусі, яе культуры, гісторыі.

— Пра што вы, дырэктар адзнай школы ў Вільнюсе, дзе ідзе выкладанне на беларускай мове, марыце?

— Тое, што мы адны — наша галоўная складанасць. Бадай, самая вялікая праблема нашай дзяспары ў Літве — адсутнасць беларускага культурнага цэнтра. Пра яго стварэнне я мару ўжо шмат гадоў. У Вільнюсе свой дом маюць палякі. Працуе рускі культурны цэнтр, галерэя. У яўрэяў ёсць дзве школы, цэнтр, музей. У нас жа нічога такога няма. Калі Музей імя Пушкіна перадаў Згуртаванню беларускіх арганізацый у Літве унікальныя матэрыялы, іх перадалі нам на часовае захаванне. Мы адвялі для іх адзін пакойчык у школе.

Літва фінансуе нашу школу, як і ўсе навукальныя ўстановы краіны, не болей, але і не меней. У школе ёсць кабінет экалогіі, кабінет літоўскай мовы. Дапамагае нам і Беларусь. Так, дзякуючы дапамозе беларускага боку, мы абсталявалі камп'ютэрны клас. У чытальнай зале можна пазнаёміцца з перыёдыкай, знайсці рэдкія беларускія кнігі.

Важнае значэнне для нас маюць курсы настаўнікаў, якія часам ладзяцца ў Беларусь, яны вельмі патрэбныя.

Застаецца праблема з рэкламай школы, паведамленнямі пра нашу дзейнасць. Мы шчыра ўдзячныя за дапамогу газеце "Голас Радзімы", якая звяртаецца да тэмы навучання дзяцей беларусаў замежжа на роднай мове. Лічу, што мы з вамі робім агульную справу па распаўсюджванні беларускасці ў свеце.

Гутарыла Алена СПАСЮК.

Вучнёўская пераклічка: Вільнюс — Мінск

У рэдакцыю газеты "Голас Радзімы" паступіў ліст ад Галіны Бараўскай, кіраўніка клуба Еўропы ў адной з вільнюскіх школ. У лісце выказвалася просьба пазнаёміць вучняў, якія наведваюць гэты клуб, з іх мінскімі аднагодкамі. Мы выбраві мінскую беларускую гімназію №23, таму што ведалі пра яе многія добрыя справы. Праз два тыдні атрымалі адказ, які змяшчаем услед за лістом, атрыманым з Вільнюса.

Пісьмо з Вільнюса

Добры дзень, паважаныя незнаёмыцы!

Пішуць Вам вучні з Літвы. Мы вучымся ў вільнюскай школе "Жарос" ("Зарывы"—Рэд.). Наведваем клуб Еўропы. Пачалі праект у бягучым навукальным годзе.

У сваім клубе збіраемся адзін раз у тыдзень. Мэтай нашых заняткаў з'яўляецца спазнанне іншых еўрапейскіх культур. Мы жадаем перапісацца з вучнямі вашага горада або падобнага клуба.

Некалькі слоў пра нас. Школа наша заснавана ў 1980 годзе. Выкладанне вядзецца на рускай мове. Наша школа сярэдняя, агульнаадукацыйная: з 1-га да 12-га класа. З 2-га класа вучні вучаюцца літоўскую (дзяржаўную)

Адказ з Мінска

Поважаныя літоўскія сябры! Мы былі вельмі рады, што атрымалі ваш ліст. Дзякуем гэта прыемная нечаканасць, абумоўленая тым, што ў наш час мець зносіны такім шляхам незвычайна і захапляльна. Мы з вялікай цікавасцю пазнаёмімся з вамі бліжэй, таму што кожны з нас неабякава да таго, як жывуць, вучацца і чым цікавіцца нашы аднагодкі з краіны-суседкі.

А цяпер раскажам пра сябе. Мы займаемся ў Нацыянальнай гімназіі №23 горада Мінска і ганарымся тым, што навучанцамі яе з'яўляюцца не толькі беларусы, але і рускія, украінцы, іракцы, іранцы, азербайджанцы, шмат прадстаўнікоў іншых нацыянальнасцей.

Наша навукальная ўстанова знаходзіцца на галоўным праспекце горада — праспекце Незалежнасці. Заходзячы ў гімназію, нібы аказваешся ў свеце, дзе пануе цеплыня, утульнасць і дабрыня. Ідучы па калідоры, адчуваеш, што прыйшоў у свой другі дом, дзе цябе заўсёды суправаджаюць добрыя настаўнікі і шчырыя сябры.

Ведаеце, сярод нашых выкладчыкаў ёсць тры кандыдаты навук! Хіба гэта не стымул для

мову, а замежныя (англійскую і нямецкую) — з 5-га класа. У старэйшых класах некаторыя школьнікі вучаюцца польскую і іспанскую мовы.

У нашай школе дружна вучацца дзеці прадстаўнікоў розных нацыянальнасцей: рускія, палякі, беларусы, украінцы, пуганы, нават грузіны, дзеці з мяшаных сем'яў.

Наш Вільнюс — вельмі прыгожы горад з багатымі культурнымі традыцыямі, у тым ліку беларускімі.

Нам хочаша перапісацца з вамі. Напішыце пра сябе і свой горад.

Чакаем адказу.
З найлепшымі пажаданнямі.
Вучні школы "Жарос"

навукова-даследчай дзейнасці саміх гімназістаў?! На апошняй гарадской навукова-практычнай канферэнцыі мы заваявалі чатыры дыпламы.

У нашай гімназіі дзейнічае шмат гурткоў, дзе з задавальненнем займаюцца вучні. Ёсць музей Савецкага раёна горада Мінска, які наведваюць цікавыя з іншых школ, гімназіяў і каледжаў нашага горада. Мы маем сучаснае тэхнічнае абсталяванне, напрыклад, новыя камп'ютэры, мультымедычныя ўстаноўкі, выкарыстоўваем іх і на ўроках, і на пазакласных мерапрыемствах, і ў навукова-даследчай дзейнасці. На паліцах нашай бібліятэкі знаходзіцца шмат рэдкіх выданняў, слоўнікі, энцыклапедыі.

Безумоўна, гэта далёка не ўсё, што мы хочам раскажаць пра сябе. Спадзяемся, што і ў вас таксама ёсць інфармацыя, якая засталася па-за межамі першага ліста. З нецярплівацю будзем чакаць вашага адказу.

Ад імя вучняў гімназіі №23
Тацяна КАЛАМІЕЦ,
Мар'яна ВАШКОВА.
НА ЗДЫМКАХ: 23-я мінская гімназія і яе вучні.
Фота Сяргея ДЗЕНІСЕНКІ.

Вільнюс

Стасункі канкрэтызаваны

Нядаўна нам сталі вядомыя добрыя весткі аб новым праекце ў Беларусі. Мэта праекта — задзейнічаць інфармацыйны, прадстаўнічы, дзелавы патэнцыял структур суайчыннікаў за мяжой для прадстаўлення інфармацыі аб Беларусі, папулярнасці тавараў беларускай вытворчасці, пошуку дзелавых партнёраў, спонсараў, інвестараў для прадпрыемстваў Беларусі.

Садзейнічаць рашэнню праблем матэрыяльнай, культурнай і інфармацыйнай падтрымкі грамадскіх арганізацый суайчыннікаў за мяжой будуць замацаваныя за імі адказныя структуры ў Беларусі, наладжваецца шэфства адміністрацыйных раёнаў Беларусі:

1) Беларускі культурны цэнтр "Крок" (Вісагінас) — Верхнедзвінскі райвыканкам, г. Наваполацк;

2) Беларускае таварыства Тракайскага раёна — г. Полацк;

3) Беларускі культурны цэнтр Шальчынінкайскага раёна — Воранаўскі райвыканкам;

4) Згуртаванне беларускіх грамадскіх арганізацый у Літве — Астравецкі райвыканкам;

5) Таварыства Беларускай Школы — Смаргонскі райвыканкам;

6) Беларускае таварыства "Крыніца" г. Клайпеда — г. Магілёў;

7) Беларускае таварыства г.

Вісагінас — Барысаўскі райвыканкам;

8) Беларускае таварыства г. Панявежыс — Дзяржынскі райвыканкам;

9) Беларускае таварыства г. Каўнаса — Любанскі райвыканкам;

10) Беларускі клуб "Сябрына" г. Вільнюса — Клецкі райвыканкам;

11) Беларускае таварыства г. Шаўляй — Маладзечанскі райвыканкам;

12) Беларускае таварыства Швянчонскага раёна — Слуцкі райвыканкам

13) Філіял беларускага клуба "Сябрына" г. Пабрадзе — Смалявіцкі райвыканкам;

14) Філіял беларускага клуба "Сябрына" Вільнюскі раён, пас. Валчунай — Уздзенскі райвыканкам;

15) Таварыства беларускай культуры г. Друскінінкай — Стаўбцоўскі райвыканкам;

16) Беларускае таварыства "Надзея", Варанскі раён, в. Ракай — Старадарожскі райвыканкам.

Беларускія грамадскія арганізацыі ў Літве пачалі пасляхова наладжваць кантакты з шэфамі.

Лявон МУРАШКА,
прэзідэнт Згуртавання
беларускіх грамадскіх
арганізацый у Літве.

Клайпеда

Большасць сяброў нашай суполкі адпачывала ў родных мясцінах, на Бацькаўшчыне. Адных вабілі вялікія гарады, іншых — чароўныя азёры і ціхіх рачулікі, а некаторыя былі рады сустрэцца з невялічкай вёскай, дзе ўсё такое блізкае і знаёмае. Сустрэчы заўсёды акрыляюць, а калі гэта сустрэчы з дзяцінствам, юнацтвам, з сябрамі і самымі блізкімі людзьмі — яны асабліва шчырыя і адкрытыя. І часта размова ішла аб асаблівым менталітэце беларусаў, аб роднай мове, аб народных традыцыях, аб тым, што заўсёды адным словам — спадчына.

Беларусы нашай "Крыніцы" вялікую ўвагу ўдзяляюць захаванню асаблівага каларыту і самабытнасці беларускай культуры, народных традыцый і перадачы іх нашчадкам. Яскравым прыкладам з'яўляецца летняе свята "Купалле", якое сёлета было арганізавана на берэзе Мініі, што недалёку ад Клайпеды. Народныя песні, гульні, яркія іскры вогнішча ў цёмным небе, вяночкі дзяўчат на вадзе, чароўная папараць-кветка — усё гэта напаўняла самую кароткую ноч чудамі і таямніцамі.

Сапраўдным упрыгожваннем

свята было выступленне творчых калектываў: "Купалінка" — ім кіруе Валянціна Снігур (Клайпеда), "Паўлінка" — музычны кіраўнік Жанна Буйніцкая (Ліепая). Пад беларускія цымбалы і баян далёка

разлівалася народная мелодычная песня.

Гэтае прыгожае свята сабрала шмат гасцей, аб'яднала ўсіх, каго цікавіць беларуская культура і іншыя народныя традыцыі. Гэта была па-сапраўднаму ноч радасці і ўзаемаразумення. На берэзе ціхай рэчкі, каля вогнішча сустрэліся беларусы Клайпеды і Ліепая, прадстаўнікі Пасольства Рэспублікі Беларусь у Лі-

тоўскай Рэспубліцы, генеральнага консульства Расіі ў Клайпедзе, праваслаўнай царквы, кіраўнікі нацыянальных абшчын горада. А самае галоўнае — было многа моладзі і дзяцей.

Мы спадзяёмся, што беларускае "Купалле" на літоўскай зямлі стане добрай традыцыяй і будзе з кожным годам збіраць больш і больш удзельнікаў. Няхай яркія іскры купальскага вогнішча свеціць на жыццёвым шляху кожнага з нас, а пудоўная папараць-кветка дорыць надзею.

Алена МІРОНЧЫК,
старшыня беларускай суполкі
"Крыніца".

Друскінінкай

Святло "Спадчыны"

Кожны месяц Таварыства беларускай культуры горада Друскінінкай праводзіць 1-2 экскурсіі ў невялікім, але ўтульным пакоі "Спадчыны". Экскурсанты — дзеці, якія прыехалі на лячэнне ў санаторый "Беларусь" з розных куткоў Рэспублікі Беларусь. Тут яны могуць на свае вачы пабачыць, як беларусы замежжа адносяцца да сваёй гісторыі, культуры, як яны пакрысе напаўняюць гэты пакой новымі экспанатамі (прадметамі побыту, ганчарнымі вырабамі, прадметамі дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва).

Прыгожыя тканні і вышываныя ручнікі (Магілёўская, Гродзенская вобласці), сурвэткі, кувэрачкі, тканы шоўкам дыван, вырабы з саломкі, лазы, берасту, шкла — частка таго, што сабрала. Ёсць аўтарскія падарункі.

Цікаўным "Спадчына" можа прапанаваць кнігі пра паходжанне назваў беларускіх населеных пунктаў, кнігі па гісторыі Беларусі, культуры, некаторую мастацкую літаратуру.

Любяць дзеці затрымлівацца каля вялікай наспеннай карты Рэспублікі Беларусь, аздобленай гербамі абласных цэнтраў і старажытных гарадоў Беларусі. Нярэдка задаюць пытанне: "А чаму герб Вільні тут?" На што атрымліваюць змястоўны адказ.

Тым, хто цікавіцца сённяшнім жыццём беларусаў за мяжой і на Радзіме, "Спадчына" прапануе газеты, рэкламнаю літаратуру, часопісы.

Першымі гасцямі сустракаюць Ф.Скарына, А.Міцкевіч, М.Багдановіч, Ф.Багушэвіч і іншыя. Гэта яны глядзяць з партрэтаў на падрастаючае пакаленне. І не проста глядзяць, а вучаць: "Не пакідайце мовы нашай беларускай, каб не ўмерлі!" (Ф.Багушэвіч). Сапраўды, гэты геніяльны твор народа — мову — трэба шанаваць, любіць і ведаць. А каб ведаць, трэба ёю карыстацца.

Сваімі экскурсіямі "Спадчына" таксама вучыць моладзь не забываць пра нацыянальную годнасць, пра вернасць роднай зямлі.

В. ІВАНОЎСКАЯ.

Шаўляй

Прыемна і адказна пісаць у сваё, на самай справе роднае для беларусаў Літвы выданне. Гэта не "Рунь", якая толькі ўяўляла, што прадстаўляе беларускую дыяспару.

Мы хочам расказаць пра тую падзею, якая адбылася сёлета, і перш за ўсё — як мы сустрэлі Дзень абаронцаў Айчыны і Узброеных Сіл Рэспублікі Беларусь — урачыстае свята на нашай Радзіме. Яно прыкметнае тым, што большая частка нашай суполкі — былыя вайскоўцы і іх сем'і.

Ужо зранку ішлі званкі адзін за другім з віншаваннямі з нагоды свята, потым, без папярэдняй дамовы, каля помніка абаронцам горада Шаўляй, што ля мэрыі горада, сустрэліся з ветэранамі Вялікай Айчыннай вайны. Спачатку са старшынёй Віктарам Прымайла, з кіраўніком ветэранаў Вафай Бікмаевым. Цёплыя словы прагучалі ў адрас тых, хто абараняў горад і загінуў, потым — тых, хто і цяпер жыве, захоўваючы павагу і гонар за абаронцаў. Ветэраны, у сваю чаргу, выказалі словы падзякі за тое, што памятаюць іх і шануюць добрыя і гераічныя справы.

На гэтым мітынгу нашу суполку прадстаўляла Алена Яваненка — член управы, цудоўны і таленавіты чалавек, якая страціла свайго мужа-вайскоўца шмат гадоў таму і ўвесь час захоўвае вернасць ягонай памяці.

Былі ўскладзены кветкі і вяночкі да помніка, дзе калісьці гарэў вечны агонь. Потым кожны са сваім гуртом пасядзеў за кубач-

Пра Радзіму раскажа "Беларусь-ТБ"

кам кавы. А ў школе падзяліліся ўспамінамі. У гэты дзень атрымалі не адзін званок з віншаваннямі з розных куткоў былога СССР, роднай Беларусі (Мінск, Магілёў, Бабруйск), з Масквы, Санкт-Пецярбурга, Калінінграда, Чарнігава і г.д.

Значыць, жыве ў нашых сэрцах цяпло, памятаем пра службу, радуемся, што памятаюць пра нас, і гэта натхняе на новыя поспехі, асабліва ў год 60-годдзя Вялікай Перамогі.

8 мая мы адзначалі Дзень Перамогі. Дзякуючы намаганням ветэранаў, мясцовыя ўлады спраўдзілі сваё абяцанне і запалілі вечны агонь, якога мы не бачылі ўжо некалькі гадоў. Каля яго былі ўскладзены вяночкі ад мэра горада Рымы Южкус, прэзідэнта Літоўскай Рэспублікі, ад нашай абшчыны. Пасля шэсці ветэранаў па цэнтральных вуліцах горада свята прадоўжылася ў абноўленым зале Дома культуры. Там перад ветэранамі і іншымі гараджанамі выступілі дзіцячы калектыв з рускай школы № 3 і ансамбль з Вільнюса, які выконваў ваенна-патрыятычныя песні.

На Дзень абшчын, які прайшоў 28 мая, сабраліся прадстаўнікі ўсіх нацыянальных меншасцей нашага горада: армяне, яўрэі, немцы, латышы, беларусы.

Ад Пасольства Рэспублікі Беларусь у Літве Рыгору Рачку, удзельніку вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў, быў уручаны юбілейны медаль. Наша суполка прымаля ўдзел у святковым шэсці, прысвечаным Дню горада. Мы прайшлі ў агульнай калоне і горда неслі перад сабой беларускі сцяг.

19 верасня адзначылі Дзень нараджэння свайго таварыства. У гэтым годзе нам споўнілася 11 гадоў. Дзеля гэтага мы арганізавалі святковую вячэру для ўсіх членаў і сяброў суполкі, а таксама прымалі віншаванні ад суайчыннікаў з Літвы і Беларусі. У бліжэйшых планах — паехаць у кастрычніку на свята беларускай песні, якое ў гэтым годзе пройдзе ў Вісагінасе.

Вельмі хацелася б, каб ажыццявілася ў хуткім часе наша мара, і мы б змаглі глядзець праграмы спадарожнікавага тэлебачання "Беларусь-ТБ". Нядаўна мы адправілі пісьмо дырэктару кабельнага тэлебачання горада Шаўляя. Адказ яго гучаў наступным чынам: "Пакуль няма тэхнічнай магчымасці падключыцца да "Беларусь-ТБ", але мы паспрабуем зрабіць так, каб беларусы як мага хутчэй змаглі глядзець беларускія праграмы".

Георгій ПРАКАПОВІЧ.

Іна СНАРСКАЯ (Украіна)

“Вершы я чую па-беларуску...”

Сярод пераможцаў конкурсу “Нашчадкі Скарыны”, які правялі Міністэрства інфармацыі Рэспублікі Беларусь і газета “Голас Радзімы”, — наша зямлячка з украінскага горада Палтава Іна Снарская. Працуе журналістам на Палтаўскім абласным тэлебачанні. Робіць перадачы самай рознай тэматыкі, у тым ліку і пра Беларусь. Апошнія аб’яднаны рубрыкай “Пра Беларусь – з любоўю”. Прызначаны яны для землякоў, якія жывуць на Палтаўскай зямлі, а таксама для ўкраінцаў, якіх цікавіць наша краіна. На Беларусі Іна Снарская бывае даволі часта. І з творчай мэтай, і каб наведаць родны Полацк. На гэты раз яна была запрошана для атрымання дыплама за перамогу ў конкурсе “Нашчадкі Скарыны”. Цырымонія адбылася ў старажытным беларускім горадзе Камянцы. А яшчэ ў ДOME дружбы і беларускай гімназіі № 23 сталіцы прайшла прэзентацыя новай кніжкі Іны Снарскай “Кветка Гарынь”. Выйшла яна ў Палтаве. У гэты зборнік ўвайшлі новыя вершы паэтэсы пра Рагнеду. Менавіта яны былі дасланы на конкурс у “Голас Радзімы”. З гэтага і пачалася наша гаворка з Інай Снарскай.

Чым было выклікана жаданне прыняць удзел у конкурсе?

— Я ўжо даўно атрымліваю газету “Голас Радзімы” і гэта для мяне — тая нітачка, якая звязвае з Радзімай. Газету чытаю заўсёды. Супрацоўнічаю з выданнем, даслаю свае вершы, артыкулы. Можна гэта адбываецца не так часта, як бы мне хацелася... Я пачула пра конкурс “Нашчадкі Скарыны”, і гэта натхніла давесці да чытача верш, звязаны з імем знакамітай Рагеды. На сённяшні дзень ёсць 17 вершаў, якія я скампанавала і назвала “урывкі з паэмы “Рагнеда”. Адправіла гэту нізку ў рэдакцыю газеты “Голас Радзімы”. На маю творчасць звярнулі ўвагу. Так я стала пераможцай конкурсу на лепшы твор пра Беларусь на беларускай мове “Нашчадкі Скарыны”.

Што для Вас азначае павяз з Беларуссю?

— Пра гэта можна шмат раскажваць. Беларусь — гэта мая Радзіма, мае продкі — старажытны род Снарскіх, які паходзіць з глыбіні вякоў. Гэта мае бацькі, мая бабуля, якая спявала мне песні. Я і сёння памятаю: “Шоў Бай па сцяне, нёс сям’ера лапцей. І сабе, і жане, і дзіцёнку па лапцёнку...” Я памятаю гэта з пяці гадоў. Гэта — мова мая родная, якую я не забываюся і на Украіне...

Будзе ўжо 18 гадоў, як я жыву ў Палтаве. Але мая духоўная

связь з Бацькаўшчынай вельмі моцная. Вершы я чую па-беларуску...

Беларусь, павяз з ёю — гэта людзі, якія тут жывуць і якіх я вельмі люблю. Гэта мае сябры, мае сваякі, пісьменнікі, у якіх я вучылася, з якімі я зараз падтрымліваю цесныя стасункі.

Што да зямлі, на якой я зараз жыву, то Украіна для мяне стала другой Радзімай. Там мае самыя блізкія людзі — муж, пятнаццацігадовы сын, мая любімая праца. Так што ў маім сэрцы спляліся дзве зямлі...

Сыну вы перадаеце шчымлівае пачуццё аднасці з роднай зямлёй?

— Я заўсёды раскажваю яму пра свае паездкі, часам бяру яго з сабою. Магчыма, калі ён пасталее і пачне асэнсоўваць жыццё, зробіць для сябе выбар у душы. Думаю, што, калі ёсць нават кропля беларускай крыві, рана ці позна гэта праявіцца. Спадзяюся, што будзе свядомым беларусам, як і яго маці...

На гэты раз галоўная мэта вашага візіту на Беларусь — атрыманне дыплама за перамогу ў конкурсе “Нашчадкі Скарыны”...

— Урачыстасць адбылася ў старажытным Камянцы. Я паехала ва Украіну маладой, не давядося пабачыць маленькія беларускія гарадкі. Так што гэта сустрэча стала для мяне адкрыццём. Вельмі прыгожы і камфорт-

ны горад. Спадбалася свята, асабліва яго пачатак ля Белай вежы. І рыцары былі, і гістарычныя асобы: Гусоўскі, Скарына... Прыемна было ўбачыць майстроў народных промыслаў, пераканацца, якія таленавітыя людзі жывуць на маёй Беларусі. Сустрэлася з пісьменнікамі, якіх даўно ведаю. Дарэчы, пазнаёмілася з юным паэтам. Завуць яго Рагнед Малахоўскі.

Дыплом на свяце я атрымала ад міністра інфармацыі Уладзіміра Русакевіча. А яшчэ альбом “Спадчына Беларусі”. Прыемна, што дзяржава падтрымала рэдакцыю газеты “Голас Радзімы”: гэта ж вельмі складана — правесці конкурс па ўсім беларускім замежжы. Што на дзяржаўным узроўні ўшаноўваюцца людзі, якія захавалі беларускае мысленне, займаюцца творчасцю, што ё я шлён даходзіць да Беларусі і пашыраецца тут. Я ведаю, што вялікую зацікаўленасць у правядзенні гэтага конкурсу выказаў віцэ-прэм’ер беларускага урада Уладзімір Несперавіч Дражын. Ён і іншыя афіцыйныя асобы прысутнічалі на ўрачыстым ушанаванні пераможцаў літаратурнага беларускага конкурсу.

Цяпер у Палтаве мне ёсць што раскажаць і паказаць сваім сябрам і калегам...

Што да калег, то на Беларусь мы прыехалі з аператарам

Палтаўскага тэлебачання Максімам Крывашэевым, які, дарэчы, таксама напалову беларус. У яго маці адсюль. Максім жыў у Мінску. Зараз ходзіў і прыгадваў вуліцы свайго маленства. Пра Дзень пісьменства мы знялі фільм у Камянцы.

Вось вы трымаеце у руках свой новы зборнік вершаў “Кветка Гарынь”, які выйшаў у Палтаве. Што сюды ўвайшло?

— Мне хочацца сказаць, што такое наогул кветка гарынь. Гэта чарадзейная лясная кветка. Пяшчотная і мужная, яна гарыць — не згарае, пераадоўвае спякотнае лета і лютую зіму. Гэта чароўная кветка ведае мову птушак і ветру, дрэў і збязжыны. Кветка загаворвае хваробы і гоіць раны душы. Яна сімвалізуе сэрца паэта. У зборніку ёсць і філасофія, і вершы пра каханне. Усё пераплялося. Можна так сказаць — інтымная і філасофская лірыка...

Знакамітай князёўне прысвечана частка кніжкі “З паэмы “Рагнеда”. Наколькі блізкі

мне гэты вобраз? Калі я толькі паехала з Беларусі, адчула сябе напачатку вельмі адзінокай. Вярталася пастаянна думкамі на Радзіму, у свой родны Полацк. А Рагнеда цікавіла мяне з юнацтва. Я чытала летапісы, вывучала яе вобраз. У 89-90-х гадах напісала першыя тры вершы пра гэту неверагодную жанчыну. Яны ўвайшлі ў першы мой зборнік “Пачакай, мая птушка”. Потым я адклала гэтыя вершы. Вярнулася да іх праз некаторы час. Рагнеда мне прыснілася. Яна стаяла ў Полацку ля Сафійскага сабора і паглядала ў мой бок. Гэта быў знак: бярыся за “Рагнеду”. А потым пайшлі вершы. Пачала іх запісваць.

Не належу да тых паэтаў, якія кожны дзень пішуць па некалькі радкоў. Вершы пішу выключна тады, калі прыходзіць натхненне. Дзесяць вершаў напісала літаральна на адным даханні. Думаю, што з часам гэта ўсё ж такі будзе паэма...

Гутарыла Ганна МАХАВІКОВА.

Сітуацыя

У рэдакцыю газеты “Голас Радзімы” завітаў малады чалавек, аспірант Рэспубліканскага інстытута вышэйшай школы Аляксандр Тарэлкін. Ён прынёс з сабой два малітоўнікі на літоўскай мове ў скурных вокладках. Тытульных старонак не было, а пажоўклыя старонкі і пашарэлыя, раней чорныя вокладкі сведчылі, што кнігам ужо больш стагоддзя.

Гэта сямейная рэліквія. Імкнуся даведацца, калі і дзе выдадзены малітоўнікі, — патлумачыў мэту візіта госць.

А адкуль яны ў вас?

З Малькаўкі (або ранейшага Малькова), на ўсходзе Магілёўшчыны. Зямлю ў гэтай вёсцы выкупілі яшчэ ў 80-х гадах XIX стагоддзя сяляне, якія перасяліліся сюды з Літвы. Кнігі ака-

Рэліквіі з літоўскай вёскі на Магілёўшчыне

заліся ў руках маёй мамы Бірутэ. А ёй дасталіся ад маіх дзеда і бабулі па прозвішчу Гесісы. Цяпер па гэтых малітоўніках адпавядаюць у Малькаўцы нябожчыкаў.

Наш вясковец Юозас Манюшыс у свой час у Вільнюсе нават прэм’ер-міністрам стаў... А цяпер ураджэнцы Малькаўкі і іншых літоўскіх вёсак усходняй Беларусі аб’яднаны ў Вільнюсе ў клуб “Бязозка”. У 1992 годзе ён заснаваўся. Летась вось гэтую кніжку выдаў.

І госць працягнуў нам зборнік “Свято Малькаўскіх “Бязоз”, выда-

дзены ў Вільнюсе на літоўскай мове. У кнігу ўвайшлі: артыкул аб літоўскіх перасяленцах, успаміны ўрадженцаў і жыхароў Малькаўкі, запісы народных песень. Выдадзены зборнік з дапамогай Дэпартаменту нацыянальных меншасцей і іміграцыі Літвы.

На другой старонцы кнігі аказаўся, дарчы надпіс аднавяскоўцаў, адрасаваны ўладальніку кнігі: “Самыя лепшыя пажаданні табе, Аляксандр. Спадзяёмся, што калі прачытаеш гэтую кніжку, больш даведаешся пра нашых продкаў. Аудроне Саргунене, Валянціна, Герта, Агота, Света, Люда,

Юозас, Вітас”. Цяпер нам стала зразумела, чаму Аляксандра зацікавіла паходжанне малітоўнікаў. У іх — часцінка яго каранёў, радаводу... Па ўсяму відаць, што кнігі выдадзены і набыты да перасялення яго продкаў на беларускія землі, якое адбылося ў 1884 — 1889 гадах. А колькі тады, пасля паўстання 1863 года, друкаваць лацініцай па-літоўску (як і па-беларуску) у Расійскай імперыі забаранялася (ажно да 1904 года), то, відаць з усяго, кніжкі пабачылі свет за мяжой, ва Усходняй Прусіі, у Тэльзіце.

дзе выйшаў і беларускі “Дзядзька Антон”. Значыць, у яго руках — даволі рэдка выданні, хоць тыраж іх быў немалы, камерцыйны. Праз граніцу іх дастаўлялі вернікам кантрабандай кніганошы. Сапраўды, сямейная рэліквія. Доказ узаемадзеяння культур. Усё, пра што раскажваў Аляксандр Тарэлкін, вартая больш падрабязнага апісання, аналізу. Таму да тэмы літоўцаў на Магілёўшчыне і Віцебшчыне, да кніжкі пра Малькаўку мы яшчэ вернемся. Валянціна ГРЫШКЕВІЧ.

"Злысёлы, сцёрты пэндзалёк пастаўлю ў жбан, як васілёк..."

Экзістэнцыі, яйкаквадраты, храмы і вёскі мастака Віктара Маркаўца, якія жывуць у кантэксце часу і беларускай прасторы

УДЫХНУЛІ ВАЙШКУНЫ ЖЫЦЦЕ

Пачнем усё ж з вёскі, а не экзістэнцыі. Каб чытачу было зразумела, што да чаго. Вёска — паніцце вельмі значнае як для разумення беларускай рэчаіснасці, так і нацыянальнай ментальнасці. Праўда, хачу адразу ўдакладніць, што мастак Віктар Маркаўца нарадзіўся не ў вёсцы. Яго малая радзіма — Докшыцы, дзе яшчэ жыве старонькая маці. Але ягоным бацькам давалося працаваць у вясковых школах, таму рос Віктар на ўлонні прыроды. Менавіта блізкасць да прыроды, як лічыць мастак, магчыма сцэна чужыя гукі, адчуваць пахі зямлі, бачыць буйства фарбаў у летні час, зіхаценне зорак і бездань неба спрыялі развіццю яго творчых здольнасцяў. Іх было нягледзячы на пісаў вершы, іграў на музычных інструментах, малюваў. Апошняе стала лёсам.

Гадоў мо ўжо 25 таму Віктар Маркаўца і К* — гэта значыць група мастакоў-аднадумцаў, арганізуючы сваю жыццёвую прастору, набылі за вельмі невялікі кошт у вёсцы Вайшкунь, што на мяжы Беларусі з Літвой, старыя хаты, у якіх ужо ніхто не жыў. Так паміраючая вёска, дзе заставалася пяць-шэсць двароў з гаспадарамі, набыла "другое дыханне", стала своеасаблівай Меккай, куды пачалі наведвацца знакамітыя людзі. У Вайшкунях усё гэтыя гады ў летнія месяцы, а часам і ў іншую пару года працаваў Уладзімір Сулкоўскі, Алесь Шатэрнік, Мікола Назарчук і іншыя вядомыя мастакі, члены вайшкунскай каманды.

Віктар Маркаўца таксама неаднойчы пісаў Вайшкунь, але ідэя зрабіць выставу, цалкам прысвечаную вайшкунскаму краявіду, акрэслілася ў яго толькі недзе ў сярдзіне 1990-х.

— Я зрабіў спробу прыцягнуць увагу грамадскасці да вёскі як да самастойнай культурнай з'явы, — сказаў на адкрыцці "Вайшкунскага краявіду" ў Нацыянальным музеі гісторыі і культуры Беларусі Віктар Маркаўца. — Вайшкунскі краявід — з'ява шматзначная і аб'ёмная. Беларускія мастакі розных пакаленняў у сваёй творчасці неаднойчы звярталіся да запаветнага краю блакітных азёраў, але бадай найболей пашанцавала тым мастакам, якія ў часы "адмірання вёсак" аб'ядналіся вакол справы выратавання Вайшкуняў.

Навукоўцы і мастакі сваімі рукамі ўздымалі часам з нябыту амаль страчаную прыгажосць і непаўторнасць старых забудов, змагаліся за захаванне навакольнага асяроддзя. Тым самым мы, сучасныя людзі, сталі часткай гэтага краявіду, яго неад'емнымі кампанентамі, дадаўшы нешта сваё ў дзіўную энергетыку гэтага краю.

БЕЗ ЗАПРЫВАННЯ З ПУБЛІКАЙ

Калі сфармуляваць коротка асноўную аўтарскую задуму, то яна заключалася ў

польскі гісторык, мастацтвазнаўца і рэстаўратар з Казімежа Дольнага Юры Жураўскі, — расказвае Віктар Маркаўца, — запрасіў мяне зрабіць у гарадской летняй галерэі персанальную выставу. Я паказаў там жывапіс і шэсць габеленаўкарцін, выкананых у тэхніцы гладкага ткацтва пад агульнай назвай "Гістарычныя экспрэсіі".

Для духоўнага самаадчування мастака гэта была вельмі важная паездка. Яна надала яму больш упэўне-

правакацыі, калі паэт і мастак вырашылі разам зрабіць нешта арыгінальнае, экстравагантнае.

Пасля "ісваў" альбо экзістэнцый паэт і мастак працявалі свае культуралагічныя вопыты. Так з'явіліся на свет Божы "Яйкаквадраты" — серыя з шасці карцін. Кожная ўяўляла сабой квадрат з упісаным у яго яйкам. Паміж сабой яны розніліся толькі колерам яек і квадратаў. Канцэптуальна "Яйкаквадраты", відавочна, адпугорхваліся ад супрэматычнага "Квадра-

"Гарыслава", якому яны з жонкай Тацянай Гаранскай аддалі столькі сіл і часу... Надзейнай падтрымкай у гэты час аказаўся бацькоўскі дом. У Докшыцах ён зноў змог працаваць. Праўда, не на натуре з мальбертам, а ў докшыцкай царкве, дзе трэба было па просьбе святара "падправіць" роспіс.

— Калі я атрымаў ліст ад святара з Докшыц, — кажа Віктар, — то даволі доўга думаў над яго прапановай. Адрозніваў нават не мог уявіць, што значыць "падправіць".

коўскага абавязку. Шмат часу аддае ён свайму дзецінчу — грамадскаму аб'яднанню "Мастак", якое стварыў у Заслаўі, дзе ўжо даўно стала жыве. Некалькі гадоў працаваў над серыяй партрэтаў былых уладальнікаў Заслаўя Пшаздзецкіх, старэйшы з якіх, Антоні Пшаздзецкі, як вядома, быў заснавальнікам Варшаўскай бібліятэкі, нягледзячы на карысныя для Бацькаўшчыны спраў здзейснілі і іншыя прадстаўнікі гэтай славацкага роду...

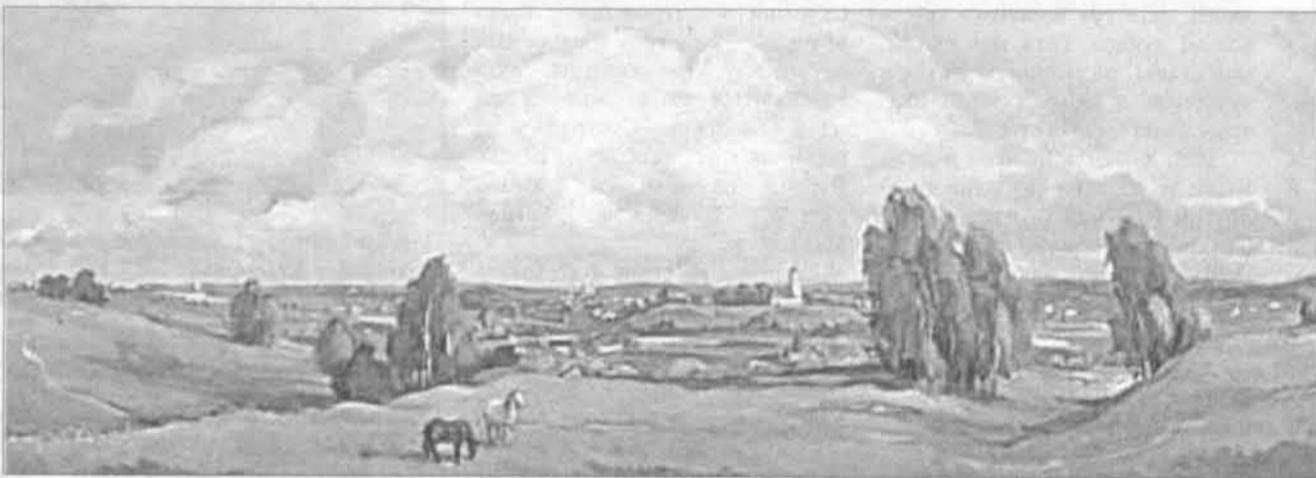
Ён марыць аб тым часе, калі партрэты Пшаздзецкіх перабяруцца з яго ўласнай майстэрні ў гарадскую галерэю... Акрамя гэтага, ён разам з жонкай — мастацтвазнаўцай Тацянай Гаранскай — стварыў мастацкую галерэю ў сталічным кафэ "Добрыя думкі". Там яны арганізуюць культурныя праграмы, робяць выставы знакамітых і не вельмі знакамітых мастакоў. Грошай з гэтага — ніякіх, хіба што толькі маральнае задавальненне. Па вялікаму рахунку гэта і ёсць дабрачынная дзейнасць на карысць грамадства...

Сваю новую выставу Віктар Маркаўца прымеркаваў да ўласнага дня нараджэння і да 1020-годдзя Заслаўя. Ён назваў яе "Гістарычны краявід". Робот там вяшмаць, але ў панарамных пейзажах — роздум мастака пра мінуўшчыню і будучыню роднага краю, пра тую незлічоныя страты, што панесла беларуская культура на пакрычастых дарогах гісторыі, захапленне велічнасцю прыроды.

Сёння аўтар гэтых работ у цудоўнай творчай форме. І не выключана, што ў задумах жывапісца — новы праект, які раскрыве перад намі Маркаўца зусім іншага. А ён, як вядома, здольны на ўсялякія сюрыпрызы і эксперыменты. Нездарма ж у адным сваім вершы ён напісаў вось такія радкі пра складаны шлях у мастацтве:

*Злысёлы, сцёрты пэндзалёк
Пастаўлю ў жбан, як васілёк.
Спытаюць у мяня сябры,
Чаму збіраю хлам стары?
А для мяне такі букет —
Мінулых дзён жывучы след?
І сведка прайдзеных шляхоў
Па цемры, поўнай міражаў.
Заўжды наперадзе ў руцэ —
Як-павадыр пры слепаце.*

Марыя ГЖЭШЧАК.
НА ЗДЫМКАХ: Віктар
МАРКАЎЦА; "Заслаўе.
Панарама Здзехнаўскай
гары"; "Старое дрэва ля
ракі Чарніца".

тым, каб паказаць сучасны зрэз вёскі, дзе прысутнічаюць прыродныя, гістарычныя, этнаграфічныя і мастацкія параметры. Мастак свядома паставіў сабе канкрэтную задачу, якая, на яго думку, да таго ж з'яўляецца ў цяперашнім мастацкім кантэксце і звышзадачай: пайсці на натуре, зрабіць рэалістычныя работы. Метады сучаснага рэалізму, лічыць Віктар Маркаўца, нічым не прайграюць перад мадэрнізмам, галоўнае — ведаць, якімі карыстацца, знайсці нерв сучаснасці.

Задумка была няпростай. Ды і працэс работы аказаўся складаным. Іншы раз мастак проста не мог узяцца за пэндзаль тыдзень-два, бо не было таго пачуцця, калі адчуваеш сябе ў поўнай гармоніі з прыродай, зліваешся з ёй і, здаецца, здольны ператварыцца ў дрэва ці куст, а то нават і ў паветра.

Мастацтвазнаўцы неадназначна ўспрыялі выставу. Адно былі ў захапленні, а другія чамусьці палічылі, што для мастака, які на працягу 1990-х гадоў гэтак эфектна выступаў перад сталічнай публікай з мастацкімі эксперыментамі, гэта крок назад. А на самай справе гэта было вяртанне да сябе сапраўднага.

ГІСТАРЫЧНЫЯ ЭКСПРЭСІІ І "ІСВЫ"

— У 1993-м вядомы

насці ў сваіх сілах, падпугорхвалі да далейшых мастацкіх пошукаў, эксперыментаў. Разам з паэтам Алесем Разанавым ён стварае дзве выставы, пра якія потым шмат пісалі і гаварылі сталічныя "мысляры". Адна з іх мела мудрагелістую назву: "Ісвы. Функцыянальныя кантэксты". На палотнах, якія, да прыкладу, называліся "Серп", "Калёсы", "Вагі", "Рыдлёўка", "Цвікі" былі адлюстраваны не выявы гэтых прадметаў, а след іх дзеяння. Кожная з карцін мела сваё саблівое код, патрабавала свайго ўваходжання ў глыбінны змест з'явы. Крытых Пётра Васілеўскі ўспрыняў выставу як цікавую спробу

ту" Казіміра Малевіча. З аднаго боку, па сцвярдзенні аўтара канцэпцыі Алеся Разанова, яны ўяўлялі ўніверсальную формулу, а з другога — гэта былі выявы, звязаныя з нацыянальным космасам і традыцыяй.

ПАЎГОДА ПАД КУПАЛАМ

Сярэдзіна 1990-х была найбольш насычаным творчымі задумамаі перыядам жыцця, і адначасова найбольш трагічным. Прышоўшы з войска, захварэў і памёр сын... Спыніліся і былі закансерваваныя з-за адсутнасці сродкаў работы ў царкве — адзіным узведзеным аб'екце прыватнага гісторыка-культурнага комплексу

Каля года я "вмспываў", пакуль не зразумеў, як гэта трэба зрабіць. Працаваць давялося ў вельмі складаных умовах, таму што я быў абмежаваны ў сродках, не мог карыстацца высака якаснымі матэрыяламі, фарбамі. Куры з матчынай гаспадаркі паўгода несліся для царквы, бо яйкі былі патрэбныя для таго, каб дадаваць іх у фарбы.

Паўгода правёў на рыштываных пад самым купалам мастак Віктар Маркаўца. Ніхто з памочнікаў святара так і не рызкнуў падняцца да яго наверх. Іншы раз даводзілася прыязваць сябе да столі, каб выканаць тую ці іншую работу. Маці Віктара хапалася за галаву, калі бачыла, у якіх умовах працуе сын. А той быў нібыта апантаны, не адчуваў ні голаду, ні холаду, пакуль не скончыў свой роспіс.

УДАЛІЧЫНІ

АД ГАРАДСКОГА ТЛУМУ
Віктар Маркаўца надвычай цэльны і паслядоўны чалавек. Але мастацтва і ўласны дабрабыт для яго не знаходзяцца ў непасрэднай залежнасці. Хутчэй залежнасць іншая: мастацтва — грамадскі дабрабыт. На алтар мастацтва ім прынесена нягледзячы на ахвяр. Хоць сам Віктар не лічыць свае ўчынкі ахвярамі. Кажа, што проста робіць сваю справу згодна са сваім сумленнем, разуменнем чалавечага і маста-

17-18 верасня у горадзе Ліда прайшоў фестываль сярэднявечнай традыцыі і культуры "Замак Гедыміна". Фестываль, арганізаваны і праведзены агульнымі намаганнямі Рэспубліканскага маладзёжнага грамадскага аб'яднання "Рыцары Вялікага Княства" і адміністрацыяй горада, разгарнуўся ў сценах сярэднявечнага замка, узведзенага ў 30-я гады XIV стагоддзя па загаду вялікага князя Гедыміна. Сведка эпохі, Лідскі замак бачыў на свае ўласныя вочы вялікіх князёў Гедыміна, Вітаўта, Ягайлу, адбіў не адзін напад ворага, перш чым пакарыцца маскоўскім войскам толькі ў 1659 годзе і паступова прыйсці ў заняпад. На канчатковую рэканструкцыю замка неабходны сродкі, збор якіх і стаў адной з асноўных мэт фестывалю разам з распаўсюджаннем гістарычных звестак пра мінулае і рыцарскія традыцыі, выхаваннем у моладзі патрыятызму, развіццём айчыннага турызму. Сабраўшы ў сваіх сценах каля 40 клубаў (больш за 250 удзельнікаў) з Беларусі, Літвы, Расіі, Украіны, "Замак Гедыміна" гарманічна ўпісаўся ў святочныя мерапрыемствы раённых "Дажынак" і захапіў зацікаўленых глядачоў.

Рыцарскі турнір ля замка Гедыміна

Фестываль разгарнуў насычаную двудзённую праграму. 17 верасня адбылося адкрыццё фестывалю і шэраг клубаў-удзельнікаў на вуліцах Ліды. У гэты час вакол замка ўжо расцінуўся горад майстроў, праходзіла выстава тканых паясоў. Даволі новая для беларускіх фестывалю з'ява — конны турнір. Асабліва вылучыліся на ім рыцары з мінскага клуба "Залатая шпора" і піцеры з "Княжай Дружыны". Алошнія (Тома де Круа і віцязь Пётр) атрымалі перамогу ў турніры, які складаўся з наступных спаборніцтваў: неабходна было на поўным скаку шастом, які рыцар трымаў у руках, зняць кола са слупка, не збіўшы яго; наступнае — ізноў жа шастом на скаку падняць з зямлі хустку, якую згубіла прагажуня; на скаку падняць меч, уторгануты ў зямлю; і апош-

няе — турнір або конныя збоі, калі рыцары імчацца насустрач адзін аднаму з мэтай нанесці удар "кап'ём" і выбіць праціўніка з сядла. На працягу фестывалю праходзілі выступленні тэатра сярэднявечнага бою "Берсерк" (Мінск), паназвалі сваё майстэрства беларускія факіры, дзвучаты і хлопцы з "Басданса" на гэты раз радалі воча глядачоў танцамі эпохі Рэнесансу, музычныя калектывы — сярод іх асабліва вылучыліся мінчане "Рокаш", "Testament", "Ліцьвінскі Хмель" — праводзілі канцэрты сярэднявечнай музыкі. Прайшлі выступленні каскадэраў з трукавага тэатра Вяслава Аркунова, турніры рыцараў і лучнікаў. На фестывалі працавала беларуская батлейка, прайшла выстава рыцарскага намёту і сярэднявечнай тэхнікі для аблогі.

18 верасня фестывальную праграму працягнулі конкурсы на лепшы сярэднявечны дастэх і лепшы сярэднявечны строй (касцюм), прайшлі відэаігравы бугурты (групавыя баі) і напрыканцы інсцэніроўка аблогі і штурма замка. Падчас штурму шырока выкарыстоўвалася піратэхніка і тэхніка для аблогі, з-за чаго месца штурму адынула дымавая заслона, якая, з аднаго боку яшчэ больш распаліла захапленне глядачоў, а з другога — перашкаджала добра разгледзець штурмуемых. Замак штурмавалі не толькі рыцары, але і каскадэры: разам з рыцарамі таранілі вароты спецыяльна пабудаванага для інсцэніроўкі "замка", ахоплення польімам, узбіраліся па лесвіцах на сцены замка. На фестывалі ўдзельнічалі не толькі частавалі нефільтраваным лідскім пі-

вам, але напрыканцы яшчэ наладзілі сапраўднае сярэднявечнае балаванне. За падзеямі фестывалю назірала Настася САМУСЕНКА. Фота Любові САМУСЕНКА і БелТА. P.S. Асабістую падзяку аўтар матэрыялу выказвае прадстаўнікам адміністрацыі горада Ліды Наталлі Каротчынавай і Івасе Белуш за ўсебаковую падтрымку падчас фестывалю.

Іранічнае апавяданне

Зімовым ранкам мяне разбудзіў у ложку тэлефонны званок. Незнаёмы голас пацікавіўся, ці я гэта.
— Так, — прабуркацела я, знаходзячыся яшчэ ў абдымках Марфея.
— Вельмі прыемна, — голас назваў сваё прозвішча, якое я чула ўпершыню.
— Так.
— Тэлефаную вам прама з вакзала.
— Так.
— Я толькі што прыехаў з горада Н.
— Так. — Калі ён прыехаў з горада Н. для таго, каб парушыць мой самы салодкі сон, дык ён свайго дасягнуў.
— У Н. жывуць нашыя агульныя знаёмыя П., — працягваў голас.
— Мала знаёмыя, — выправіла яго я. Калі ён разлічвае з дапамогаю агульных знаёмых ператварыць маю кватэру ў гатэль — няхай паспрабуе!
— Яны далі мне ваш тэлефон, — з загадкавацю ў голасе прамовіў ён.
— Так, — без усялякай загадкаваці адказала я.
— Яны прасілі абавязкова вам патэлефанаваць...
— Так. — Гэтым разам у сваім "так" я паспрабавала ўскласці гэтулькі лёду, колькі было яго на акне і за акном.
— І нешта перадаць...
— Так. Што?! — Увесь мой сон і гэты лёд раптам разляцеліся ўчэзніт. — Перадаць... Што?
— Нешта... Але, магчыма, — пачаў сумнявацца голас, — магчыма, я перадам вам гэтае нешта завочна?
Завочна? Гэта, значыцца, праз нейкую трэцюю асобу, якая перадаць невядома калі, невядома дзе і невядома што? Ведаю я гэтых завочнікаў, як аблупленых!
— Ні ў якім разе! — рашуча, але

Вітаўтэ ЖЫЛІНСКАЙТЭ

Нешта

не груба запярэчыла я. — Прашу вас да сябе ў гасці. Зараз. Чакаю.
— Але, — не здаваўся голас, — я тут павінен яшчэ заскочыць у вакзальны буфет.
У буфет? Вядомая справа, такому толькі дай волю: зойдзе ў буфет, а адтуль ледзьве на ўсіх чатырох выберацца і будзе перапаўзаць з буфета у буфет датуль, пакуль апошняю кашулю не прап'е, што ўжо казаць пра тое, што ён павінен быў перадаць іншым!
— Ніякіх буфетаў, — катэгарычна, але радушна заявіла я. — Перакусіце ў мяне. Пачастую добраі каваю, трусцяціна ў мяне ёсць, цеста гатовае для піражкоў. Вельмі прашу вас паспяшацца. Чакаю.
— Але, — набіваў сабе кошт голас, — я не адзін... няёмка пакідаць... у адным куце ехалі...
— Што за праблема! Вы — мой гасць, значыцца, ваш сябрук — таксама мой сябра і гасць! — Тут ужо ў маім голасе загучалі амаль каўказскія ноткі.
— Але...
Па таму, як ён супраціўляўся, я зразумела, што сама вінавата — занадта перамарозіла славатку. Няхай гэта будзе мне ўрокам на будучыню: перш чым засунуць каго-небудзь у маразільнік, даведайся як след — каго! Гэта табе не трасца і не качка трэцяга гатунку, а жывы і, галоўнае, чалавек, які мае нешта перадаць!
— Якія могуць быць "але"! — гарача ўсклікнула я. — Вы ж толькі што з цягніка! Вы павінны мне нешта перадаць. У нас агульныя

знаёмыя. Значыцца, стаўлю гатаваць ваду для кавы. Тушу трусцяціну. Адкаркоўваю пляшачку лікёру! Якія ў вас могуць быць "але"?!
Мае аргументы, асабліва апошні, нарэшце растапілі лёд.
— Добра, — здаўся голас, — еду!
Падсмажваючы трусцяціну, я і сама залівалася румянцам ад прыемнага чакання. Чым жа можа быць яно — гэтае н е ш т а? Калі чалавек будзіць цябе спазаранку, тэлефануючы прама з вакзала, значыцца, нешта — гэта або прадукт, які хутка псуецца, або нешта буйное, такое, што нязручна цягаць з сабою па гораду. Спадзяюся, не кнігі — кнігі я сама пішу і прэзентую направа і налева, у тым ліку і сям'і П. Падарыла. А сям'я П. — паболей бы такіх сем'яў! — вырашыла мяне аддзячыць. Хаця ў жывуць яны ў горадзе, але ў іх свой садок і нават уласная капіцільня ў прыгарадзе. Горад Н. славіцца цудоўнымі майстрамі сыраварэння і складнымі веласіпэдамі, а раён — фермамі чорна-бурых лісіц. Так што ёсць з чаго выбраць, калі захочаш нешта перадаць!
Калі, накрывшы стол на дваіх, я адчыніла дзверы кватэры, то на парозе ўбачыла чацвярых — поўны склад кулэ! Уладальнік голасу — вельмі худы, але з таўсценным сакважам, — прадставіў сваіх спадарожнікаў. Пакуль яны ў прыхажай ачышчалі снег, я хуценька выставіла яшчэ два прыборы на стол. Потым гасцінна запрасіла ўсіх падсілкавацца, чым Бог паслаў, і пачувацца, як дома.

Калі ўсе чацвера налопаліся да адвалу і старанна выцэжвалі з пляшкі апошняе кроплі лікёру, мой незнаёмец выцер губы і адкашляўся. Я заахвочвальна кінула: самы час.
— Сям'я П. ... — пачаў ён.
— Сям'я П., — уставіла я, — вельмі блізка мне людзі.
— ... прасіла перадаць вам... — Я міжволі ўскочыла з крэсла, каб вызваліць яму шлях да сакважы. Аднак ён нават не варухнуўся. Пагэтакі наступныя ягоныя словы мне прыйшлося выслушаць стоячы, тым самым надаўшы цырымоніі перадачы "нечага" асаблівы ўрачысты характар.
— Прасіла перадаць вам прывітанне.
Я б працягвала стаяць, але ў мяне падкасіліся ногі, і прыйшлося асунуцца на крэсла. Гасці глядзелі мне ў вочы. Адзін з іх паднёс да губ сурвэтку, — спадзяюся, для таго, каб змахнуць крошку.
— А накармілі вы нас адмыслова! — парушыў нарэшце цішыню знаёмы маіх знаёмых.
— Так, так, адмыслова! — удзячна заківалі галавамі трое астатніх.
— Кава напалову з ячменем, — стрымана заўважыла я.
— На вакзале ў такой не атрымаеш! — запярэчыў адзін са спадарожнікаў майго незнаёмца.
— А трусцяціна, — дадала я, — пратухлая. Глядзіце, як бы чаго са страўнікам не здарылася.
— Страўнікі ў нас лужаныя, — не адрываючы ад губ сурвэтку, прашытэй другі.

— А лікёр...
— Лікёр выдатны, — не даў мне закончыць зараз ужо некалькі знаёмы незнаёмец і павярнуўшыся да спадарожнікаў, выгукнуў: — Ну што ж, браткі, выканалі свой свяшчэнны абавязак і можам рухацца далей. Час.
Пакуль яны крэкчучы нацягвалі свае паліто і курткі ў перадапокі, які ад прынесенага імі снегу ператварыўся ў балота, думкі мае віталі вакол сям'і П. І на самой справе, якая забяўная сям'я! Я дасылаю ім кнігу з уласнаручным аўтографам, так сказаць, духоўны харч, а яны мне ў адказ прысылаюць на пачастунак чатырох "бугаёў"... з прывітаннем. Ды яшчэ ў самы пік сну!
Ужо сыходзячы па лесвіцы, знаёмы маіх знаёмых павярнуўся і з дакорам ў голасе спытаў:
— А вы нічога не хацелі б перадаць сям'і П.?
— Чаму ж?! Хацела б — прызналася я. — Толькі не ведаю як.
— Наш цягнік, — загадкава прагаварыў ён, — прыбывае ў Н. а палове пятай раніцы.
— Тады, — узважаючы кожнае слова, адказала я, — мне таксама хацелася б паслаць з гэтым цягніком нешта для сям'і П., тады яшчэ з дадаткам.
— З якім дадаткам? — ажывіўся ён.
— З мяшком! Перадайце ім маё прывітанне — поўны мех найлепшых пажаданняў! — Ён пачаў вагацца. — Не забудзьце, — напаміла я, — што ў П. ёсць уласная капіцільня, а стол іх не мае сабе роўных у Н.
Сумненне яго рассяялася вокамненна.
— Дамовіліся, — паціснуў ён мне руку. — Усяго найлепшага.
— Толькі не забудзьце, — гукнула я яму ўслед, — не забудзьце пра мех!
Пераклад з літоўскай мовы Пётруся КАПЧЫКА (Украіна).

7 красавіка адбылося падвядзенне вынікаў III Беларускага конкурсу Інтэрнэт-рэсурсаў — "Інтэрнэт-прэмія" ТІВ0-2005. Праект "Голас Радзімы" "Вітае Беларусь!" — Belarus21.by стаў залатым лаўрэатам.

Национальная
Інтэрнэт-прэмія
Інтэрнэт-прэмія

Газета

Голас Радзімы ў 52 краінах

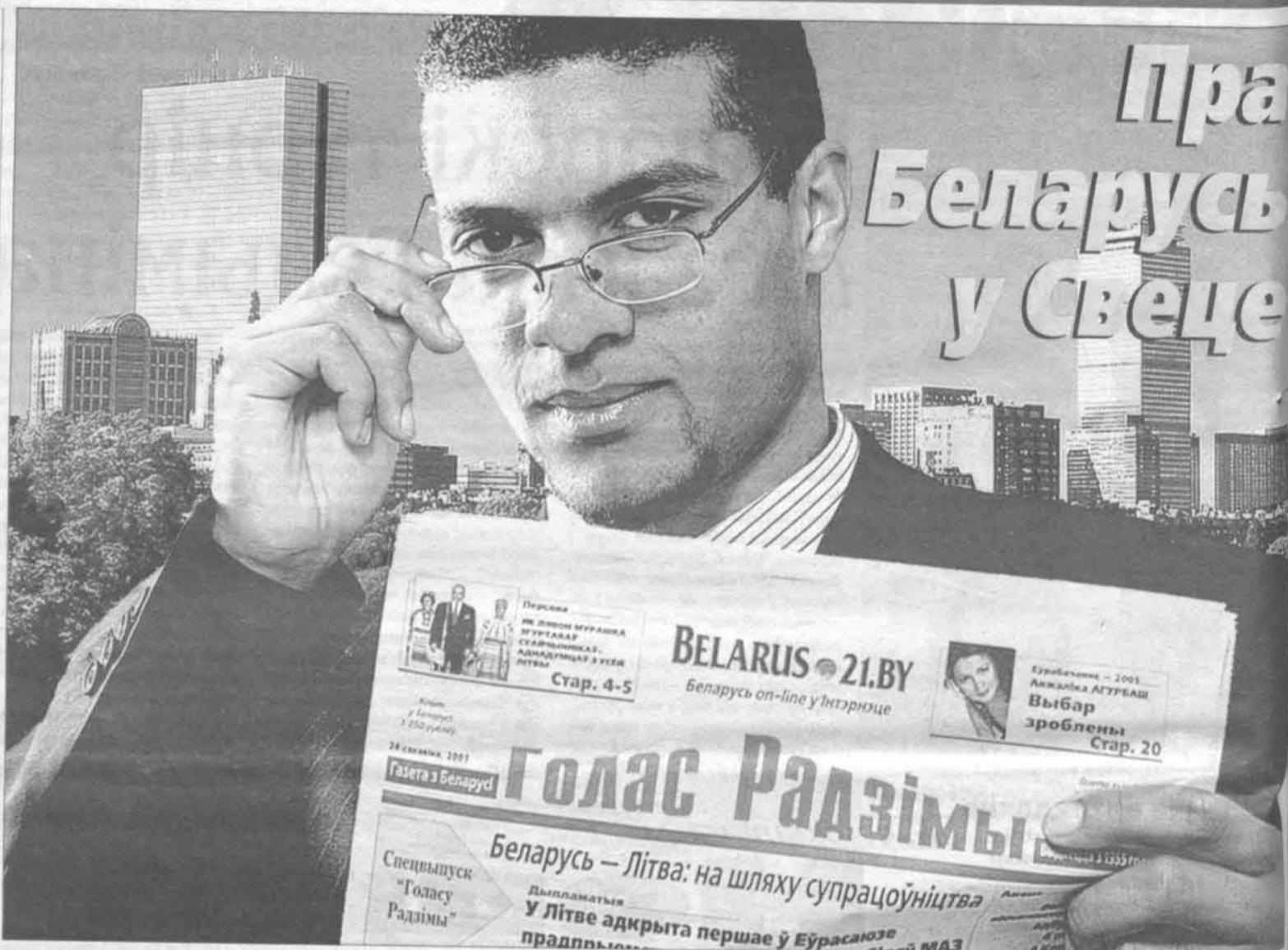
**Нацыя
ва ўмовах
глабалізацыі**

У нумарах:

Беларусы ў свеце
Навіны з Беларусі
Карысна ведаць

Дзяржава і
дзяспара
Нацыянальныя
інтарэсы
Міжнароднае
супрацоўніцтва
Эканамічная
інтэграцыя

Гонар нацыі
Скарбонка
традыцый
Кантакты і
дыялогі
News in English

Пра
Беларусь
у свеце

ГАЗЕТА, ЯКУЮ МОЖАШ ЧЫТАЦЬ І ТЫ!

Падпіска

ў Беларусі, Кыргызстане,
Латвіі, Літве, Малдове, Расіі,
Таджыкістане, Украіне.

63854
індывідуальная

638542
ведамасная

Адрас рэдакцыі:

Рэспубліка Беларусь
220005, г. Мінск,
пр. Незалежнасці, 44.
Тел.: 288-11-97;
факс: 288-17-82
e-mail: golas_radzimy@tut.by

Атрыманне за мяжой

Калі падпісачца няма магчымасці, атрыманне газеты можна аплаціць, даслаўшы ЧЭК на адрас рэдакцыі. Для краін Еўропы кошт падпіскі на год — 60 еўра, для ЗША, Канады, Аўстраліі, Аргенціны і іншых краін далёкага замежжа — 70 еўра.

Адрас у Інтэрнэце:

BELARUS21.BY

«Голас Радзімы»
Галоўны рэдактар
Наталія САЛУК.

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:
Міністэрства замежных спраў Рэспублікі Беларусь;
Камітэт па справах рэлігій і нацыянальнасцей пры Савеце Міністраў Рэспублікі Беларусь;
Беларускае таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі;
Беларускае таварыства па сувязях з суайчыннікамі за рубяжом «Радзіма».

Наш адрас: 220005, Рэспубліка Беларусь, Мінск, пр. Незалежнасці, 44.
Тэлефоны: (+375 - 17) 288 - 11 - 97 (бухгалтэрыя), 288-12-80, 284-76-56, 288-17-82 (гал./факс).
Галоўны рэдактар: 8029-6-88-17-82. Email: golas_radzimy@tut.by

ЧЫТАЙЦЕ «Голас Радзімы»
У ІНТЭРНЭЦЕ:
<http://www.belarus21.by>

Рэгістрацыйнае пасведчанне №81. Падпісны індэкс у Беларусі 63854.
Аб'ём 4 друк. аркушы. Тыраж 2013 экз. Заказ 758. Падпісана да друку
27.09.2005 г. у 12.00.
Газета набрана і звярстана на рэдакцыйным настольна-выдавецкім
комплексе. Знакам R пазначаны рэкламныя матэрыялы.
Адрэкавана ААТ «Чырвоная зорка» (220073, г. Мінск, 1-шы Загародны
завулак, 3).
Пазіцыі рэдакцыі і аўтараў, матэрыялы якіх друкуюцца на старонках
«Голасу Радзімы», могуць не супадаць.
© «Голас Радзімы», 2005.